

De Lijn schrapt gratis netabonnement voor journalisten
Journalisten met het juiste contract genieten fiscaal voordeel auteursrechten
Mediaminister wil perssteun meer focussen op journalistiek
Raad voor de Journalistiek mag uitspraak over blogger publiceren
En René De Witte raadt collega's een verzekering beroepsaansprakelijkheid aan

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 184 - 28 november 2014 - verschijnt maandelijks - v.u. Pol Deltour, Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel

(foto Laurie Dieffembacq /Belga)

UIT DE VVJ

Over De Lijn 3

ACTUEEL

Openbaar vervoer op de helling 5
 Eindelijk meer klaarheid over auteursrechten 6-7
 Minister Gatz focust perssteun op journalistiek 8
 Mediaconcentratie niet goed voor nieuwsaanbod 8
 Verslag van de VVOJ-conferentie in Kortrijk 9
 Sportspress.be in de bres voor vrijheid van interview 10
 Raad voor Journalistiek mag zich uitspreken over blog 11

SERVICE

Oproep hernieuwing VVJ-lidmaatschap voor 2015 4
 Met de JAM blijven opkomen voor auteursrechten 11
 Debat DeBuren over journalistiek en expertocatrie 17
 Drie nieuwe bioscoopfilms fileren sensatiepers 18
 Nieuw aanbod multimedia 19
 Tips voor de berichtgeving over senioren 20
 Fonds Pascal Decroos: voor bijzondere journalistiek 24

IN GESPREK

René De Witte waarschuwt voor nieuwssujetten met geld 12 -13

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Klacht van Rita Wuyts tegen *Morsum Magnificat* 14-15
 Klacht van uitgeverij Epo tegen *P-magazine* 16
 Klacht van Tijs Ruyschaert tegen *Het Nieuwsblad* 16
 Klacht van Leon Van Reybrouck tegen Acht 17

FORUM

Frank Willemse op zoek naar nieuwe journalistieke paden 21

MENS ACHTER HET NIEUWS

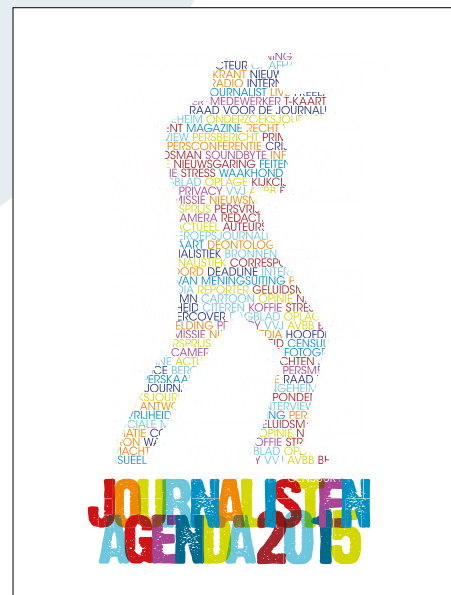
Saskia Laurent, nieuwsmanager bij Belga 22

ONDER EMBARGO

23

JournalistenAgenda 2015

VVJ-leden krijgen dezer dagen opnieuw de jaarlijkse *JournalistenAgenda* in de bus. Zoals vorige edities is de agenda opnieuw geheel op journalisten afgestemd, met specifieke datavermeldingen en noodzakelijke of minstens nuttige informatie over journalistiek. De agenda wordt bezorgd aan iedereen die lidgeld betaalde voor het jaar 2014. Bij eventuele problemen met de verzending, mag u altijd het secretariaat contacteren op info@journalist.be.

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Poï DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Monica MORITZ
Marleen SLUYDTS
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Huis van de Journalist
Zennestraat 21
1000 Brussel
Tel. 02/777.08.40
Fax 02/777.08.49
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Cathy Pletinckx
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Claes-Roels
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel. +32 (0)2 378 09 39
Fax +32 (0)2 378 25 59
www.claes-roels.be

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

De Lijn

De besparingsdrift van de nieuwe regeringen treft ons allemaal, soms ongenadig hard. *Hard tegen hart*. De vakbondsacties en stakingen bewijzen hoe diep het ongenoegen bij grote delen van de bevolking zit. Ook de mediasector ontsnapt niet, en de gevolgen worden stilaan zichtbaar en voelbaar.

Een van de meest in het oog springende maatregelen is de afschaffing van het zogeheten gratis openbaar vervoer bij De Lijn. Iedereen zal moeten betalen, niemand ontspringt de dans, ook de journalisten niet. We hebben dat gratis openbaar vervoer jaren geleden gekregen als een gunst, een voordeel. Dat wordt door De Lijn nu geschrapt, met goedkeuring door het Vlaams parlement. En daar valt – vrees ik – niet veel meer aan te veranderen.

Openlijk pleiten voor het behoud van dat voorrecht is volgens mij onverdedigbaar. De publieke opinie zal niet begrijpen waarom wij journalisten als enige beroepsgroep in de maatschappij nog het recht zouden kunnen opeisen om gratis te reizen. Want de argumenten die wij kunnen aanbrengen, gelden a fortiori evengoed voor andere groepen van mensen. Zelfs de parlementsleden werken aan een regeling om het voorrecht voor hen af te schaffen. Wie zijn wij dan om het nog exclusief voor ons alleen op te eisen?

Wat we wel kunnen doen is aan de directie van De Lijn vragen om de omnipas tegen een voordeliger tarief te krijgen. Nu kost die € 294 per jaar. We zouden een soort van groepsaankoop kunnen voorstellen, zoals dat al bestaat voor gas, elektriciteit en stookolie bijvoorbeeld. En als een grote groep tegelijk een abonnement aanvraagt, kan de prijs wellicht dalen. Dat lijkt een haalbare en verdedigbare oplossing. Overigens: de Brusselse vervoersmaatschappij MIVB heeft nooit iets gratis gegeven aan journalisten. De Waalse vervoersmaatschappij TEC doet dat wel. Dat is nu eenmaal de autonomie van de Gewesten.

Daarnaast willen we de directies van de mediagroepen, onze werkgevers, wijzen op het verlies dat hun journalisten lijden, en de gevolgen die dat heeft voor hen. De werkgevers zouden dit verlies kunnen compenseren door bijvoorbeeld het woonwerkverkeer terug te betalen. Of door meteen te zorgen voor een omnipas voor alle werknemers.

Wat de NMBS betreft: daar verandert voorlopig niets, en dat is een zaak van de federale regering. We wachten af wat daar gebeurt en zullen dan gepast reageren.

Vandaar ook onze oproep om het lidmaatschap van de VVJ zo vlug mogelijk te hernieuwen. Want alleen een grote en sterke organisatie, met veel leden, is in staat om onze belangen te behartigen. We hebben dat in het verleden gedaan met de redding van het aanvullend pensioen voor journalisten. Bij de talloze herstructureringen in mediahuizen, de voorbije jaren, heeft de VVJ altijd een constructieve rol gespeeld bij het zoeken naar zo gunstig mogelijke oplossingen voor de getroffen werknemers. We verdedigen telkens opnieuw zelfstandige collega's of mensen met interimcontracten, die al te vaak in onaanvaardbare toestanden moeten werken. En we bieden zoveel mogelijk juridische bijstand aan collega's die in de problemen zitten. Redenen genoeg, kortom, om nu uw lidgeld te betalen!

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ / AVBB

(Foto Eric Vidal)

Word (opnieuw) lid van de VVJ /AVBB

(het blijft nu eenmaal hard nodig)

Waarom lid van de beroepsunie VVJ ?

Door de VVJ krijg je als journalist **toegangs- en andere werkfaciliteiten** bij allerlei evenementen.

Door de VVJ krijg je essentiële **informatie** via het magazine 'De Journalist', de website 'journalist.be' en de jaarlijkse 'JournalistenAgenda'.

Door de VVJ krijg je **service-op-maat** in verband met je journalistenstatuut.

Door de VVJ is de wet ter bescherming van het journalistiek **bronnengeheim** er gekomen (en is ze ondertussen niet alweer afgeschaft).

Door de VVJ genieten beroepsjournalisten en stagiairs van diverse **materiële voordelen**, zoals gratis openbaar vervoer (onder voorbehoud).

Door de VVJ is er blijvende actie voor de nood aan **behoorlijk bezette en onafhankelijke redacties**.

Door de VVJ is er blijvende aandacht voor behoorlijke **lonen en vergoedingen** voor journalisten.

Door de VVJ heb je als **freelancejournalist** minstens enig houvast.

Door de VVJ zijn de gigantische **werkdruk** en de levenskwaliteit van journalisten een item.

Door de VVJ beschikken veel redacties over **redactieraden** en vaste aanspreekpunten in de figuur van **redactedélégués**.

Door de VVJ is het aanvullend **journalistenpensioen** voor loontrekkende beroepsjournalisten niet allang afgeschaft.

Door de VVJ en haar auteursrechtenmaatschappij JAM geldt er voor **auteursrechten** een voordelig belastingtarief.

Door de VVJ is er een breed basisplatform voor **zelfregulering** via de Raad voor de Journalistiek.

Door de VVJ en de VVBJ beschikken ook **beeldjournalisten** over een platform en faciliteiten om zich kenbaar te maken.

Door de VVJ is er nog altijd een wettelijk **statuut** voor beroepsjournalisten...

Lidgelden / bijdragen 2015

	€
Beroepsjournalist	115
* eventueel: waarborg autopersplaat	* 40
Beroepsjournalist die geen lid van de VVJ wil worden:	
- validatievignet perskaart	50
* waarborg autopersplaat	40
* validatievignet autopersplaat	50
Stagiair	80
Erelid (oud-journalist)	60
Persmedewerker (journalist in bijberoep)	65
Docent journalistiek	60
Student journalistiek	50
Technicus (T-kaart)	65

Alle informatie op www.journalist.be

U vindt een betalingsformulier bij dit nummer van De Journalist

Gratis openbaar vervoer voor journalisten: gunst of faciliteit?

Pol Deltour

De Lijn heeft beslist om het gratis netabonnement voor beroepsjournalisten af te schaffen. Die beslissing lijkt onomkeerbaar, want Vlaams Mobiliteitsminister Ben Weyts (N-VA) zit op dezelfde lijn. Ook bij de NMBS wordt de treinfaciliteit voor beroepsjournalisten onder de loep genomen, maar daar is het laatste woord nog niet gezegd.

Het saneringsbeleid van de Vlaamse en federale regeringen treft ook journalisten, en wel rechtstreeks. De Vlaamse overheid schroeft onder meer het gratisbeleid bij De Lijn terug, en voor beroepsjournalisten en stagiairs betekent dit dat ze straks de volle pot, of 294 euro, moeten betalen voor een netabonnement. Gratis vervoer bij De Lijn blijft nog mogelijk tot en met 31 maart 2015, op voorwaarde dat de journalist over een geldig vervoerbewijs beschikt voor de resterende periode (*zie kaderstukje*).

Natuurlijk zijn er argumenten voor de afschaffing van het gratis vervoer voor journalisten bij De Lijn. De huidige Vlaamse regering wil al langer af van het gratisbeleid in het algemeen. En iedereen moet zo solidair mogelijk zijn steentje bijdragen in het economisch herstel. Dan zijn de bestaande gunstregelingen voor journalisten – zoals die voor politici en senioren – niet meer verdedigbaar. Geen hond zou begrijpen dat enkel nog journalisten gratis met bus of kusttram kunnen rijden. En al zeker niet wanneer sommige politici vrijwillig afstand beginnen doen van het voorrecht.

Toch is het gratis openbaar vervoer voor journalisten niet zomaar uit de lucht komen vallen. Van in het prille begin, al in 1885, zag de toenmalige ABP, voorloper van de huidige VVJ, dit als een nuttige werkfaciliteit. Vooral het flexibele karakter van een netabonnement zou journalisten toelaten zich vlot van hot naar her te verplaatsen en tegelijk al die dringende deadlines van hen te halen. Het treincoupé als werkplek. Dat die abonnementen hen in de loop der tijden tegen verminderd tarief of gratis zijn aangeboden, had ongetwijfeld ook te maken met

enige zin voor public relations van NMBS en De Lijn.

Bovendien is het natuurlijk maar de vraag of De Lijn financieel enig baat heeft bij de afschaffing: het aantal journalisten dat een netabonnement heeft is niet gigantisch groot, en bovendien dreigen zij nu weer een beroep te gaan doen op de auto. Sanering of symboliek? Besparingsingreep of pestmaatregel?

Trein

De Waalse vervoermaatschappij TEC wijzigt hoe dan ook haar beleid ten aanzien van journalisten niet. In principe kunnen ook Vlaamse journalisten gratis van haar aanbod gebruik blijven maken.

En voorlopig blijft ook voor de NMBS alles bij het oude. Het klopt dat federaal Mobiliteitsminister Jacqueline Galant (MR) een herziening van de spoortarieven in het vooruitzicht stelt, inclusief het herbekijken van de gratis netabonnementen voor diverse categorieën, waaronder opnieuw beroepsjournalisten. Zo'n netabonnement kost momenteel 2.883 euro. Maar formeel is daarover nog niets beslist. Overigens veronderstelt een eventuele bijsturing ook een wettelijke ingreep.

Voorlopig zit er de VVJ niets anders op dan voor het afgeschafte De Lijn-vervoer op zoek te gaan naar een alternatief. Ze heeft hiervoor De Lijn gecontacteerd, die op een voorstel broedt. Daarover later meer.

Intussen kunnen loontrekkende journalisten een beroep doen op tussenkomst van hun werkgever voor woon-/werkverkeer. Zowel loontrekkenden als zelfstandigen kunnen alle uitgaven voor vervoer overigens fiscaal inbrengen als beroepskosten.

Korte historiek van het voordelig openbaar vervoer voor journalisten

- Al in 1885, bij de oprichting van de ABP (Algemene Belgische Persbond, voorloper van de AVBB) lag de bekommernis van vlot en goedkoop of gratis treinvervoer op tafel
- In het begin kregen journalisten 50% korting op het volledige spoorwegnet.
- Een Ministerieel Besluit van 1 maart 1920 breidt het voordeeltarief uit tot 25% (of 75% korting): journalisten werden als oud-strijders behandeld wegens hun patriottische houding in WO I.
- Vanaf 1937 krijgen journalisten ook korting op de bus.
- Conventie tussen NMBS-ABP in 1959: er komt een gratis abonnement 1ste klas voor journalisten die 15 jaar actief zijn als beroepsjournalist.
- Maart 2003: bij De Lijn krijgen behalve beroepsjournalisten ook stagiairs een korting van 40%.
- Sinds 2004 kunnen alle beroepsjournalisten én stagiairs gratis treinreizen in 2de klas en tegen een 25%-tarief in 1ste klas.
- In februari 2004 breidt ook De Lijn haar gratis netkaart uit tot stagiairs-beroepsjournalisten.

In 2015 nog tot eind maart gratis met de bus

De afschaffing van het gratis netabonnement voor beroepsjournalisten en stagiairs bij De Lijn gaat definitief in op 1 april 2015. Dit betekent dat journalisten nog tot en met 31 maart een beroep kunnen doen op gratis netvervoer.

Daarvoor moeten ze wel over een geldig abonnement beschikken. Check daarvoor goed je eigen vervoerdocument. De meeste huidige gratis abonnementen lopen tot en met 31 maart 2015, en vormen dus een geldig vervoerbewijs voor de resterende periode. Maar er zijn ook journalisten die een abonnement hebben dat inging op 1 januari 2014 en eindigt op 31 december 2014. Zij moeten dan ook zo snel mogelijk een aanvullend gratis abonnement aanvragen voor de eerste drie maanden van 2015. Ook journalisten die op dit moment geen gratis abonnement hebben bij De Lijn, kunnen dat voor de resterende periode vanaf heden nog aanvragen. Ze moeten daarvoor ten laatste op 31 januari 2015 een aanvraag doen bij De Lijn. Dat kan via abonnementen@delijn.be, met scans van de identiteitskaart en de perskaart. Voor beroepsjournalisten is dat de officiële perskaart, geldig gevalideerd; voor stagiairs de stagiairkaart. **(PD)**

Inhoud contract centraal

Circulaire verduidelijkt fiscaal voordeel auteursrechten

Pol Deltour
Ivan Declercq

Journalisten met het juiste contract kunnen gedeeltelijk of zelfs volledig in auteursrechten worden vergoed en het daarvoor geldende gunstig belastingregime genieten. Dat blijkt uit een lang verwachte circulaire van Financiën, die op 22 oktober is gepubliceerd. Belangrijk is wel dat het contract met de uitgever de juiste vermeldingen bevat.

Om het fiscaal voordeel van auteursrechtenvergoedingen te genieten, moet er om te beginnen een vooraf opgesteld contract zijn dat vermeldt dat er een overdracht van auteursrechten is. Vervolgens dienen zich diverse mogelijkheden aan.

Mogelijkheid één is dat het contract behalve de overdracht van auteursrechten ook een prestatie vermeldt, en voor elk van beide een vergoeding bepaalt. Bijvoorbeeld: 50% prestatievergoeding (honorarium) – 50% auteursrechtenvergoeding. Het eerste deel valt dan onder het gewone fiscale regime van alle beroepsinkomsten (baten), het tweede gedeelte geniet het fiscale gunstregime voor auteursrechten.

Absoluut te vermijden is het vermelden van een globale som die zowel de prestatie als de overdracht van auteursrechten dekt, zonder een uitsplitsing van beide componenten. In dat geval, aldus de circulaire van Financiën, worden de auteursrechten geacht gratis te zijn overgedragen. Lees: dan moet de vergoeding volledig als beroepsinkomsten worden aangegeven aan de fiscus.

Maar er is nog een optie: een contract dat louter spreekt van een overdracht van auteursrechten, en niet over enige prestatie. In dat geval, aldus de circulaire, *“wordt de volledige vergoeding geacht betrekking te hebben op de cessie of de concessie van auteursrechten of naburige rechten.”* Met andere woorden: in dat geval kan de auteur/journalist het maximale fiscale voordeel voor auteursrechten halen uit zijn inkomen. Dan wordt de betaalde som namelijk geacht volledig te bestaan uit een vergoeding voor de overdracht van auteursrechten.

Lopende procedures

Ondertussen betalen de uitgevers hun freelancejournalisten vaak al jaren volledig in auteursrechten uit. Voor velen leverde dat tot voor kort geen problemen op, maar tientallen freelancers kregen dit jaar wel serieuze conflicten met de fiscus. Die baseerde zich op achtereenvolgende uitspraken van vorige ministers van Financiën, die hadden gezegd dat het fiscale voordeelregime van auteursrechten er niet mocht toe leiden dat traditionele prestatievergoedingen in auteursrechtenvergoedingen werden omgezet. De VVJ heeft altijd gewaarschuwd voor een betaling in louter auteursrechten, zolang er van overheidswege geen groen licht voor was gegeven. Momenteel doet de VVJ er alles aan om te voorkomen dat de geviseerde journalisten grote achterstallige belastingen moeten betalen. Velen zijn door de BBI zelfs aangemaand boetes te betalen wegens ‘frauduleuze aangifte’.

Ten gronde blijft het afwachten welke houding de fiscus zal aannemen in de lopende procedures. In principe moet hij nu ook voor alle vroegere auteursrechtenvergoedingen de circulaire toepassen. Dat betekent dus wel dat hij daarvoor kan nagaan of er een contract is dat uitdrukkelijk de overdracht van auteursrechten bepaalt en of daarvoor specifiek een vergoeding is afgesproken.

Overigens komt een recentelijk vonnis van de rechtbank van Namen, het eerste in zijn soort, de betrokken journalisten nog extra tegemoet. Het vonnis kwam er op vordering van een Franstalige fotojournalist, die de helft van zijn inkomen als auteursrechtenvergoeding had opgegeven, maar daarvoor door zijn controleur was teruggefloten. Volgens de rechtbank is het zelfs niet vereist dat er een voorafgaand contract bestaat tussen uitgever en journalist. Het volstaat dat bijvoorbeeld ook facturen vermelden dat er een overdracht van auteursrechten is. Als de fiscus daar problemen mee heeft, dan moet hij bewijzen dat er toch

een andere kwalificatie aan de orde is. De bewijslast wordt dus bij de fiscus gelegd. Wel nog meegeven dat het Naamse vonnis dateert van vóór de circulaire van Financiën werd bekendgemaakt.

Uitkijken voor risico's

De circulaire van 22 oktober biedt eindelijk meer rechtszekerheid over wat, fiscaal gezien, als ‘betaling voor overdracht van auteursrechten’ kan worden beschouwd. Dat betekent dat journalisten die over het juiste contract beschikken, nu maximaal kunnen genieten van het voordeelregime voor auteursrechtenvergoedingen.

Gehoopt mag worden dat binnen Financiën nu alle neuzen in dezelfde richting staan. Aan de publicatie van de circulaire ging immers enig intern getouwtrek vooraf. In september werd ze al eens gepubliceerd, maar onmiddellijk weer ingetrokken “voor verder onderzoek”. De nieuwe minister van Financiën Johan Van Overtveldt (N-VA), als voormalig Roularta-hoofdredacteur goed bekend met de media, forceerde eind oktober

dan toch de definitieve uitvaardiging.

Hoe verleidelijk een totale vergoeding in auteursrechten nu ook wordt, ze houdt voor journalisten ook risico's in, waarvoor de VVJ haar leden blijft waarschuwen.

Een eerste probleem situeert zich op sociaal vlak. Al langer was duidelijk dat freelancers op auteursrechten geen sociale bijdragen moeten betalen, en bij een complete auteursrechtenvergoeding betalen ze dan ook enkel maar de minimumbijdrage aan de RSVZ. Dat impliceert wel dat ze ook pensioenrechten derven.

Een ander risico is dat uitgevers nu nog meer dan vroeger zullen aandringen op een totale overdracht van alle auteursrechten aan hen. Niet enkel dus voor een eerste publicatie, maar ook voor elke doorpublicatie en -verkoop in alle mogelijke andere media.

En nog een risico: wellicht zullen de uitgevers de vergoedingen aan freelancers nu nog minder gaan indexereren dan weleer. Mogelijk komen ze zelfs in de verleiding de vergoedingen nog te verlagen, wegens het fiscale voordeel voor hun journalisten. Zo zouden de uitgevers een deel van het fiscaal voordeel recupereren dat eigenlijk voor de auteurs is bestemd.

Een substantiële vraag is nog welke houding de uitgevers nu

Ook voor journalisten is fiscale optimalisatie via een vergoeding in auteursrechten mogelijk, maar toch blijft het uitkijken voor de risico's.

(foto Bert Van den Broucke – Didier Lebrun /PhotoNews)

zullen aannemen ten aanzien van hun loontrekkende journalisten. Op het eerste gezicht lijkt de circulaire ook toepasselijk op arbeidsovereenkomsten en de overdracht van auteursrechten die daarin wordt bedongen. Mogelijk leggen de mediahuizen straks dus arbeidsovereenkomsten of cao's op tafel, waarin de journalistenlonen gedeeltelijk of zelfs geheel in auteursrechten worden

omgezet. Dat zou hun mogelijk ook toelaten fors te knippen in de sociale werkgeversbijdragen voor journalisten. Voor de journalisten zelf zou dat natuurlijk neerkomen op een fiks verlies van sociaal statuut. Vanzelfsprekend dringt zich hierover nog structureel overleg op tussen mediahuizen en journalistenvertegenwoordigers.

Circulaire AAFisc nr. 36/2014 praktisch bekeken

Datum: 4 september 2014

Gepubliceerd op 22 oktober 2014

Soort contract	Beroepsinkomsten (baten)	Auteursrechten
Contract vermeldt geen (con)cessie van auteursrechten (ook al is die er in de praktijk wel...)	100 %	0 %
Contract omvat prestatie + (con)cessie auteursrechten, met een globale vergoeding (dus deel voor auteursrechten niet gespecificeerd)	100 %	0 %
Contract omvat prestatie + (con)cessie auteursrechten, met onderlinge verdeelsleutel x / y	x %	y %
Contract vermeldt enkel (con)cessie auteursrechten, met vergoeding	0 %	100 %

Wat houdt het fiscale voordeelregime van auteursrechtenvergoedingen in ?

Sinds 2008 moeten op auteursrechtenvergoedingen slechts 15% belasting worden betaald, wat zelfs nog daalt tot 7,5% à 12% dankzij een forfaitaire kostenafrek. Dat is althans het geval voor zover die auteursrechtenvergoedingen onder 57.080 euro blijven. Daarboven zijn het toch weer beroepsinkomsten. De toepasselijke bedragen worden jaarlijks geïndexeerd, en dat betekent dat het precieze voordeel varieert met de jaren.

Periode 2008 tot en met 2010

Auteursrechten	Forfaitaire kosten	Belastbaar	Roerende voorheffing
€ 0 – € 13.840	50 %	6.920	15% (= € 1.038)
€ 13.840 – € 27.690	25 %	10.387,50	15 % (= € 1.558,125)
€ 27.690 – € 51.920	0 %	24.230	15% (= € 3.634,50)
> € 51.920			Geen roerende voorheffing, maar progressieve inkomstenbelasting (tussen 25 en 50%)

Wie dus € 51.920 euro puur aan auteursrechten heeft ontvangen, betaalt daarop € 6.230,63 aan roerende voorheffing. Dat is 12%.

Inkomstenjaar 2011 (aanslagjaar 2012)

Auteursrechten	Forfaitaire kosten	Belastbaar	Roerende voorheffing
€ 0 – € 14.140	50 %	7.070	15% (= € 1.060,50)
€ 14.140 – € 28.280	25 %	10.605	15 % (= € 1.590,75)
€ 28.280 – € 53.020	0 %	24.740	15% (= € 3.711)
> € 53.020			Geen roerende voorheffing, maar progressieve inkomstenbelasting (tussen 25 en 50%)

Wie € 53.020 puur aan auteursrechten heeft geïnd, betaalt dus € 6.362,25, of afgerond 12%.

Inkomstenjaar 2012 (aanslagjaar 2013)

Auteursrechten	Forfaitaire kosten	Belastbaar	Roerende voorheffing
€ 0 – € 14.640	50 %	7.320	15% (= € 1.098)
€ 14.640 – € 29.280	25 %	10.980	15 % (= € 1.647)
€ 29.280 – € 54.890	0 %	25.610	15% (= € 3.841,50)
> € 54.890			Geen roerende voorheffing, maar progressieve inkomstenbelasting (tussen 25 en 50%)

Wie € 54.890 aan pure auteursrechten heeft geïnd, betaalt afgerond 12% roerende voorheffing: € 6.586,50.

Inkomstenjaar 2013 (aanslagjaar 2014)

Auteursrechten	Forfaitaire kosten	Belastbaar	Roerende voorheffing
€ 0 – € 15.050	50 %	7.525	15% (= € 1.128,75)
€ 15.050 – € 30.110	25 %	11.295	15 % (= € 1.694,25)
€ 30.110 – € 56.450	0 %	26.340	15% (= € 3.951,00)
> € 56.450			Geen roerende voorheffing, maar progressieve inkomstenbelasting (tussen 25 en 50%)

En ook nu weer: wie € 56.450 aan pure auteursrechten heeft geïnd, betaalt 12% roerende voorheffing: € 6.774.

Inkomstenjaar 2014 (aanslagjaar 2015)

Auteursrechten	Forfaitaire kosten	Belastbaar	Roerende voorheffing
€ 0 – € 15.220	50 %	7.610	15% (= € 1.141,50)
€ 15.220 – € 30.440	25 %	11.415	15 % (= € 1.712,25)
€ 30.440 – € 57.080	0 %	26.640	15% (= € 3.996)
> € 57.080			Geen roerende voorheffing, maar progressieve inkomstenbelasting (tussen 25 en 50%)

Hier ook weer: wie € 57.080 aan pure auteursrechten heeft geïnd, betaalt 12% roerende voorheffing: € 6.849,75.

Steun aan de pers moet focussen op journalistiek

Luc Vanheerentals

Volgens de nieuwe minister van Media Sven Gatz (Open VLD) moet de steun aan de pers voortaan focussen op steun aan de journalistiek. Dat schrijft hij in zijn beleidsnota.

Eerder stond ook in al in het Vlaamse regeerakkoord dat zou worden onderzocht "hoe mediasubsidies en ondersteuning van papieren kranten meer mediumneutraal en toekomstgericht kunnen worden georganiseerd ten gunste van kwalitatieve journalistiek". Het is nu uitkijken hoe de minister van Media dit concreet gaat invullen.

In zijn beleidsbrief schrijft Gatz alvast dat hij "opportunities wil bieden aan kleinere projecten die het pluralisme binnen de mediasector versterken, complementair zijn aan het reguliere media-aanbod en zodoende het informatieaanbod verruimen. Kwalitatieve nieuwssites verdienen zeker hun plaats binnen een pluriform media-aanbod."

Over de VVJ staat in de beleidsbrief dat deze "een zeer representatief karakter heeft en op verschillende fora spreekbuis is voor de Vlaamse beroepsjournalisten". Even verderop schrijft de Mediaminister dat hij de VVJ wil inschakelen voor het beter bekendmaken van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen van het Steunpunt Media. Dat is het academische onderzoekscentrum van de diverse universitaire departementen communicatiewetenschap. Tevens wil Gatz dat de VVJ "ook niet-professionele journalisten informeert en adviseert". Ook voor de Raad voor de Journalistiek heeft de minister lof. "Ik schat de meerwaarde van deze Raad als zelfregule-

rend orgaan voor de volledige mediasector hoog in", schrijft hij. Inzake onderzoeksjournalistiek – "een waardemeter voor kwaliteitsjournalistiek" – zal het Fonds Pascal Decroos "een sleutelfunctie blijven vervullen". Ook voor de VRT is dit een belangrijke taak. "Inzetten op nieuwsberichtgeving is de kernopdracht van de openbare omroep. Onderzoeksjournalistiek maakt daar een wezenlijk deel van uit en wordt dan ook onderdeel van de nieuwe beheersovereenkomst."

De MediAcademie, die in 2011 werd opgericht door zijn voorganger Ingrid Lieten, wil Gatz verder uitbouwen. "Ik ga op korte termijn met de betrokkenen in gesprek om na te gaan hoe de kwaliteiten van dit opleidingsplatform maximaal kunnen worden benut. De bestaande structuur van de MediAcademie biedt

immers nog opportunititeiten voor de toekomst." Zo kan het aanbod ook worden opengesteld voor journalisten van online media. Met betrekking tot de audiovisuele MediAcademie zijn er synergieën mogelijk met het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF).

Ook het door Lieten in het leven geroepen Kenniscentrum Mediawijsheid wil Gatz verder uitbouwen. "Ik wil het meer verantwoordelijkheid geven en uitbouwen tot hét referentiepunt voor mediawijsheid in Vlaanderen."

Sven Gatz (foto Didier Lebrun /PhotoNews)

'Geconcentreerd medialandschap serveert eenheidsworst'

Luc Vanheerentals

"Is het risico reëel dat we aan de drempel staan van een eentonig, saai medialandschap, waarin dagelijkse dezelfde eenheidsworst wordt geserveerd?" Die vraag was aan de orde op een symposium over mediaconcentratie van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM).

De kwestie werd aangehaald door Peter Sourbron, voorzitter van de Algemene Kamer van de VRM. Sourbron verwees naar het samengaan, eerder dit jaar, van de mediagroepen Corelio en Concentra in Mediahuis. Kort nadien werd de vraag positief beantwoord door de Gentse communicatiewetenschapper Tom Evens (iMinds – MICT - UGent). Hij haalde een recente studie aan van het Steunpunt Media, waaruit bleek dat de toenemende mediaconcentratie gepaard gaat met een verschromping van de inhoud van de kranten (zie vorige editie van *De Journalist*).

Tom Evens: "De concentratie van het media-aanbod in Vlaanderen is een probleem op journalistiek vlak, omdat het aantal actieve journalisten daalt. Daarnaast gelijken de kranten inhoudelijk steeds meer op elkaar, wat niet goed is voor de lezer. Die leest bijvoorbeeld hetzelfde economisch nieuws in *De Tijd* en in *De Morgen*, terwijl hij toch een andere insteek verwacht."

De mededingingsautoriteiten zouden volgens hem best wat strenger mogen zijn ten aanzien van concentratiebewegingen. Zo bestempelt hij de voorwaarden die de Mededingingsautoriteit stelde aan het samengaan van Corelio

en Concentra als "een slag in het water". Die voorwaarden houden in dat de diverse krantentitels minstens 5 jaar behouden blijven en dat elke titel daarbij over een voldoende uitgebouwde redactie beschikt. "En wat na die vijf jaar?", aldus Tom Evens.

Het stoort hem dat beleidsmakers de VRM al sinds jaar en dag vragen rapporten te schrijven over de toenemende mediaconcentratie, maar daar in de praktijk niets mee doen. "Het eerste wettelijke initiatief om paal en perk te stellen aan de mediaconcentratie moet nog komen. Vlaanderen en Denemarken zijn de enige regio's in Europa die geen reglementering hebben." Anderzijds valt het de communicatiewetenschapper op dat er in de ons omringende landen een tendens bestaat om dit soort wetgeving weer af te schaffen. "Zo bekeken is het misschien wel contraproductief om er nu nog mee te beginnen. Bovendien zijn we wellicht al te ver geëvolueerd om de mediaconcentratie in Vlaanderen nog te voorkomen. Hoe dan ook moet er, om de onafhankelijkheid van de redacties te waarborgen, werk worden gemaakt worden van redactiestatuten. Want ook op dat vlak lopen we in België achter."

In de vuurlijn

Monica Moritz

Om alles wat gebeurt deftig te kunnen volgen en verslaan, moeten journalisten hun gereedschapskist continue bijvullen met nieuwe instrumenten en technieken. Precies daarom organiseert de Vlaams-Nederlandse Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ) jaarlijks een conferentie, die deze keer plaatsvond in Kortrijk.

Ruim tweehonderd journalisten konden aan de West-Vlaamse hogeschool Howest verhalen uitwisselen en inspirerende workshops volgen. De meerderheid kwam uit Nederland. "En dat zie je jaar na jaar", betreurt Gie Goris van MO*. "Zelfs als de conferentie doorgaat in het verre westen, zijn het toch vooral Nederlandse journalisten die deelnemen. Dat is vooral een gemiste kans voor Vlaamse collega's."

Toch viel dit jaar een Vlaming in de prijzen bij de uitreiking van de Loep, de prijs voor de beste onderzoeksjournalistiek. Geert Sels van *De Standaard* werd bekroond voor zijn artikelenreeks over de Belgische kunsthandel tijdens de Tweede Wereldoorlog. De prijs voor de beste audiovisuele productie ging naar de Nederlanders Aart Zeeman (KRO-NCRV *Brandpunt*) en Siebe Sietsma (RTL Nieuws) voor hun werk over frauderende Bulgaren.

De dertiende VVOJ-conferentie stond – hoe kan het anders? – in het teken van de *Groote Oorlog*. "We zouden veel aandacht geven aan wat die oorlog ons vandaag als onderzoeksjournalisten kan leren", zei Margo Smit, directeur van de VVOJ, in haar openingsspeech. "Maar intussen is de vuurlijn ons alweer op diverse manieren dichterbij genaderd dan comfortabel is. Journalisten zijn ook recentelijk weer doelwit geworden."

Veel workshops gingen dan ook over wat journalisten te doen staat in conflictgebieden. Rudi Vranckx (VRT) en Jeroen Akkermans (RTL nieuws) lichtten de valkuilen voor oorlogsjournalisten toe met persoonlijke ervaringen. Hoe belicht je een conflict van alle kanten? Hoe graaf je naar achtergronden? En dat alles zonder zelf in de knel te komen... Jeroen Akkermans: "Vóór je het beseft ben je gewikkeld in een kluwen van tegengestelde belangen. Ik leef mee met de mensen die ik ontmoet, en dat maakt me er niet neutraler op. Dan schipper ik tussen journalistiek en activisme."

Maar ook buiten oorlogssituaties blijven journalisten risico's lopen, bijvoorbeeld als ze spitten in zware dossiers. Persoonlijke veiligheid, cybersecurity en ontsnappen aan het wakend oog van veiligheidsdiensten zijn bijgevolg meer dan ooit aan de orde. Ook dat kwam in de workshops van de VVOJ-conferentie aan bod.

Net zoals de mogelijkheden van datamining. Het is een onstuitbare trend: in eindeloze cijferreeksen een *smoking gun* aantreffen, of in ravijndiepe archieven of op sociale media relevante verhalen opdiepen. Steeds meer journalisten vinden onderwerpen via *computer-assisted reporting*. In Nederland kunnen redacties daarvoor nu ook een beroep doen op specifieke datajournalistieke nieuwsdiensten. Docente journalistiek Hille van der Kas liet zien hoe de computer data kan verwerken en robots op basis daarvan verhalen kunnen 'schrijven'. "In zo'n *automated newsroom* worden stukjes-

schrijvers stilaan overbodig", zei van der Kas. "Over tien jaar houden journalisten zich niet meer bezig met het schrijven van sport- of beursverslagen. Anderzijds kun je met de computer nog altijd geen politicus aan de tand voelen, natuurlijk."

Innoveren

Omdat veel kranten verder beknibbelen op tijd en journalisten, schieten innovatieve digitale platformen als paddenstoelen uit de grond, vooral in Nederland. Om hun projecten te financieren, kloppen de initiatiefnemers rechtstreeks aan bij het publiek. Zo biedt *Journalism* 'onderzoek op verzoek' van kritische burgers die de onderzoeksjournalisten betalen.

Ook klassieke onderzoeksjournalisten weten dat onthullingsjournalistiek de enige kans op overleven inhoudt voor de media. Jeroen Trommelen (*De Volkskrant*): "Maatschappelijk belangrijke stukken leveren hogere oplages op en betalen zichzelf. Diepgaande affaires, dat is waar lezers voor willen betalen, niet voor amusement dat ze gratis in de trein kunnen oppikken."

Ook in de VS leven niet-commerciële nieuwsorganisaties van fondsenwerving. "Het is zelfs een groeiindustrie", meent datajournalist David Donald. "Ook sterke commerciële kranten zoals *The New York*

Times blijven betalen voor grote dossiers. Uit peilingen blijkt dat ons publiek van de pers vooral verwacht dat ze de overheid en *big business* in de gaten houdt. Het meest bekeken nieuwsprogramma in de VS is trouwens nog altijd het onderzoeksmagazine *60 minutes*."

In Vlaanderen blijft het financieel behelpen. Onafhankelijke projecten zoals *Apache.be* draaien vooral op subsidies, beurzen en timide crowdfunding. "Dat we met onze beperkte middelen zolang standhouden is een wonder", aldus *Apache*-oprichter Georges Timmerman. "Maar geld voor de nodige marketing hebben we jammer genoeg niet."

Of is de Vlaamse lezer minder geneigd extra geld neer te tellen voor graafjournalistiek? Gie Goris (MO*) nuanceert: "Dat komt door het kleiner bereik in Vlaanderen, wat zich vertaalt in kleinere redacties en beperktere middelen. Voeg daar de trend naar entertainment bij, en je begrijpt waarom zo weinig redacties in onderzoek investeren. Want het zijn niet zozeer de lezers die terughoudend zijn om meer te betalen voor onderzoeksjournalistiek, het zijn de redacties en de mediabazen die de rekening maken. Als je vergelijkt hoeveel de openbare omroep investeert in sportverslaggeving en hoeveel in onderzoeksjournalistiek dan weet je dat het niet alleen een kwestie is van middelen, maar ook van prioriteiten."

Hille van der Kas:
'Stukjesschrijvers worden stilaan overbodig'

(foto MM)

Pro League tast grenzen persvrijheid af

David Naert
Voorzitter Sportspress.be

Bijna mochten tv-omroepen die niet de uitzendrechten hebben voor het eersteklassevoetbal, geen spelers meer interviewen in de mixed zone na een match. Sportspress.be stak daar, gesteund door de VVJ en de AVBB, een stokje voor.

Voetbal is populair in ons land, en dus is er ook altijd grote persbelangstelling voor de wedstrijden in de Jupiler Pro League, de eerste klasse zeg maar. Om de werking in de perstribune, de perszaal en de mixed zone optimaal te laten verlopen, maakt Sportspress.be (de Belgische Beroepsbond van Sportjournalisten) afspraken met de Pro League. Maar ondanks de regelmatige contacten, besliste de Pro League op 10 september zonder voorafgaand overleg om tv-omroepen – niet-rechtenhouders te verbannen uit de mixed zone. In die zone beantwoorden spelers na een wedstrijd vragen van de pers. Van de ene op de andere dag konden VRT, RTL-TVI en de regionale televisiezenders na een wedstrijd geen spelers meer interviewen. “We moeten de rechtenhouders een maximale waarde bieden”, zo klonk de officiële uitleg. De maatregel kwam er bovendien op unaniem verzoek van de zestien betrokken clubs, werd gezegd. Om het leed te verzachten mochten de niet-rechtenhouders tegen betaling gebruik maken van de interviews uit de officiële wedstrijdfeed, die wordt geproduceerd in opdracht van de Pro League.

Betalen voor interviews

Sportspress.be verzette zich meteen tegen de maatregel. We verwezen naar de ons omringende landen: nergens wordt geaccrediteerde niet-rechtenhouders na een wedstrijd de toegang ontzegd tot de mixed zone. Meer zelfs, een topcompetitie als de Champions League heeft een aparte mixed zone voor niet-rechtenhouders.

Bovendien was het voor ons deontologisch onaanvaardbaar dat niet-rechtenhouders zouden moeten betalen voor interviews. Sterker nog, die media moesten betalen voor interviews waar ze zelf geen enkel vat op hadden. Toch werken alle media, en ook niet-rechtenhouders, vanuit eigen invalshoeken, en moeten ze op basis daarvan zelf spelers kunnen interviewen.

Al onze argumenten werden evenwel weggewuifd. De niet-rechtenhouders moesten de dag na de wedstrijd maar langskomen op de club. Nochtans is het aantal interviewmo-

gelijkheden daar tijdens de week ook maar beperkt. En nog een argument van de Pro League: journalisten van de betrokken zenders mochten wel vragen stellen in de mixed zone, alleen niet met een camera die draait... Iets later kwam het voorstel om journalisten van de regionale zenders vragen te laten stellen met een microfoon van de club-TV. Dat was voor ons onbespreekbaar.

Waakzaam blijven

Omdat we geen gehoor vonden bij de Pro League zelf, besloten we de clubs individueel aan te schrijven. Daarbij haalden we nog eens onze argumenten aan en wezen we op de gratis exposure die de clubs door de maatregel kwijt speelden. Ons initiatief werd aan de Houba De Strooperlaan niet op gejuich onthaald, maar het wierp wel vruchten af. Want al snel bleek er van die zagezegde unanimitieit bij de clubs geen sprake te zijn. Onder meer RSC Anderlecht en KRC Genk stelden zich vragen bij het nut van de maatregel.

En op 17 oktober besloten de clubs en de Pro League om hem weer in te trekken. Een beslissing van het gezond verstand, want volgens ons ging het hier om een inbreuk op de persvrijheid.

Sportspress.be heeft deze klus niet alleen geklaard. We konden rekenen op de steun van de getroffen TV-zenders en van de VVJ/AJP. Maar we moeten waakzaam blijven, want de rechten van almaar meer media komen onder druk te staan in de sport.

Om het recht om te informeren te vrijwaren, is AIPS Europe (de Europese Sportpersbond) in oktober met een verzoekschrift naar het Europees Parlement getrokken. Steeds vaker moeten audiovisuele media betalen voor een accreditatie in het voetbal of het wielrennen. De commissie Verzoekschriften vond deze ontwikkeling belangwekkend genoeg om ze voor verder onderzoek door te verwijzen naar drie andere parlementaire commissies: Interne markt en consumentenbescherming (IMCO), Cultuur en onderwijs (CULT) en Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE). Wordt dus vervolgd.

Sportspress.be en de AVBB aanvaarden niet dat moet worden betaald voor interviews gerealiseerd door andere omroepen.

(foto Yorick Jansens-John Thys /Belga)

Hof van beroep bevestigt rol Raad voor de Journalistiek

Pieter Knapen
Secretaris-generaal Raad voor de Journalistiek

Na een gerechtelijke procedure van ruim vijf jaar, heeft het hof van beroep van Brussel de Raad voor de Journalistiek gelijk gegeven in een dispuut met een internetjournalist die niet wou dat de Raad een uitspraak over hem publiceerde. Het belang van de uitspraak voor de Raad kan moeilijk worden overschat.

Eric Verbeeck stapte in 2009 naar de rechter om te verhinderen dat de Raad voor de Journalistiek de uitspraak zou publiceren over een klacht die Rita Wuyts tegen hem had ingediend. Verbeeck runt de website *Morsum-Magnificat.be*, waarop hij geregeld lokaal en regionaal nieuws publiceert. Hij betwistte de bevoegdheid van de Raad voor de Journalistiek om zich uit te spreken over de klacht van Rita Wuyts, omdat hij geen beroepsjournalist en evenmin lid van de VVJ is, omdat de Raad niet bij wet is opgericht en omdat de Raad zou optreden als een tuchtorgaan.

Het hof van beroep legt die argumenten echter naast zich neer en volgt de zienswijze van de Raad voor de Journalistiek. Het hof baseert zich daarvoor op de vrijheid van meningsuiting en op het belang van zelfregulering door de media. Verwijzend naar de Grondwet, naar artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en naar cassatierechtspraak, stelt het hof dat de Raad voor de Journalistiek wel degelijk het recht heeft om zijn mening te geven over het journalistieke werk van Eric Verbeeck. Dat Verbeeck geen perskaart heeft of geen lid is van een journalistenvereniging, is volgens de rechters 'niet relevant', net zomin als het feit dat de Raad niet bij wet is opgericht.

Daarnaast verwijst het hof naar de pleidooien van de Raad van Europa voor zelfregulering in de journalistiek. De Raad voor de Journalistiek heeft precies als taak "om de journalistieke beroepsethiek te behartigen en te verdedigen en beroepsethische richtlijnen te formuleren voor de journalistieke praktijk". Het hof vervolgt: "Een dergelijk platform beoogt een goede journalistiek. In die context beantwoordt een beperking van de vrijheid van meningsuiting van de Raad niet aan de dwingende sociale noodwendigheid, zelfs indien de goede naam van Eric Verbeeck (nog) in het gedrang zou kunnen komen."

Geen tuchtorgaan

Het hof verwerpt nog de argumentatie van Verbeeck dat de Raad voor de Journalistiek zou optreden als een tuchtorgaan, wat de Raad zelf altijd weerlegt heeft. De Raad, zegt het hof, velt geen oordeel zoals tuchtorganen doen, omdat hij geen sancties oplegt of schadevergoedingen toekent. De Raad geeft wel op een gemotiveerde wijze zijn mening over journalistiek handelen en journalistieke producten, en dat is zijn goed recht.

Het hof van beroep ziet dan ook geen reden om het recht op vrije meningsuiting van de Raad voor de Journalistiek in te perken: "In acht genomen het belang dat de Raad voor de Journalistiek vertegenwoordigt in de mediawereld voor wat de naleving

van de beroepsethiek van journalisten betreft, en de druk die er bestaat vanuit Europees niveau om desbetreffend zelfregulerend op te treden, zou een beperking van het recht van meningsuiting van diezelfde Raad niet evenredig zijn met het beoogde doel." Overigens: "Indien Eric Verbeeck in de zaak-Wuyts een absoluut recht op vrije meningsuiting proclameert – dat hij ten volle heeft kunnen uitoefenen via zijn herhaalde publicaties – kan de Raad voor de Journalistiek zich evenzeer beroepen op datzelfde fundamenteel recht om voormelde opinie te formuleren en te verspreiden."

De uitspraak van het hof van beroep is van groot belang. Ze overstijgt in ruime mate de specifieke zaak-Verbeeck. Het hof bevestigt de rol en het belang van de Raad voor de Journalistiek inzake zelfregulering en het bevestigt het recht van de Raad om een mening te formuleren én te verspreiden over journalistieke handelwijzen en journalistieke producten, ongeacht het statuut van het medium of de journalist.

Zie pagina's 14-15

Respect voor auteursrechten
is opkomen voor creativiteit

© 2013 Tom Schamp Illustraties

René DE WITTE:**'Een tegenpartij met geld procedeert je te pletter'**

Monica Moritz

René De Witte freelancet dezer dagen volop voor *Dag Allemaal*, *Beste Belegger* en enkele retailvakbladen, maar als onderzoeksjournalist heeft hij zijn sporen dan ook al ruim verdiend. Onder meer in het Lernout & Hauspie debacle verdiepte De Witte (60) zich, en ook in de onfrisse affaire-De Tandt zette hij zijn tanden. Alleen leverde die laatste berichtgeving hem een serieuze kater op, in de vorm van een veroordeling tot 20.000 euro schadevergoeding. "Dit is gewoon een afrekening met de pers."

Je bent handelingenieur van opleiding, dat wijst toch niet op veel affiniteit met de journalistiek?

René De Witte: "Toch wel. Ik had twee jeugdromen: piloot of journalist worden. Om mijn eerste droom te realiseren sloot ik me op mijn 14de aan bij de luchtcadetten van België. Op mijn 16de mocht ik al solo zweefvliegen. Maar toen sloot de Sabena Flight Academy tijdelijk zijn deuren, en zo ben ik handelingenieur gaan studeren. Een nuttige opleiding trouwens. Een van de nuttigste cursussen, waar ik nu nog veel aan heb, was statistiek. Al jaren erger ik me aan hoe journalisten statistische gegevens interpreteren en misbruiken. Intussen had ik ook al mijn eerste stappen in de journalistiek gezet, eerst als verslaggever voor het magazine van de jeugdclub, en in mijn studententijd als medewerker van een regionaal weekblad. Dat deed ik toen als studentenjob. Zo ben ik later in de journalistiek gerold."

Maar wel eerst als sportredacteur?

"Ik was freelance regiocorrespondent voor *Gazet Van Antwerpen* toen ik getuige werd van de laatste overval van de Bende van Nijvel in Aalst. Naar aanleiding daarvan mocht ik deelnemen aan het examen voor vaste medewerker. Ik vroeg natuurlijk niks liever. Het was alleszins een serieuze test, en er was een grote groep kandidaten voor maar één vacature op de sportredactie. Maar ik mocht beginnen. In het begin versloeg ik vooral voetbal. Ik was vaak op stap en leerde de praktische kanten van de stiel: snel en op maat schrijven, obligate kleedkamer gesprekken voeren, stukjes inblikken, en daarna pinten drinken met de collega's. Maar zo gaat privé je relatie om zeep natuurlijk. Je bent nooit thuis, ook niet in het weekend. Toen ze bij de *Gazet* een economieredactie oprichtten, ben ik overstapt. Ik wou als journalist ook dieper gaan graven."

Definieer dat eens, onderzoeksjournalistiek?

"Eigenlijk is onderzoeksjournalistiek een foute term, een pleonasme, want journalistiek moet per definitie onderzoekend zijn. Onderzoeksjournalistiek wordt ook te vaak geassocieerd met het opdiepen van schandalen, terwijl het natuurlijk veel breder gaat. Om aan onderzoeksjournalistiek te doen, moet je *carte blanche* krijgen en op de steun van je chef kunnen rekenen. En het is geen 9 to 5 journalistiek, je steekt daar veel van je 'vrije' tijd in. Je moet ook risico's durven nemen. Echte onderzoeksjournalistiek is eigenlijk on-be-taal-baar. Tegelijk ontbreekt degelijk journalistiek onderzoek vandaag vaak. Als een politica jaarlijks een persbericht de wereld instuurt waarin staat dat het

toch wel straf is dat slechts 3 op de 10 penale boetes worden betaald, dan wordt dat klakkeloos overgenomen. De boodschap is dan dat als je niet betaalt, je er 7 keer op de 10 straffeloos mee wekomt. Maar dat klopt dus niet, en dat krijg je nergens te lezen. Er verschijnen natuurlijk wel nog uitstekende artikels, en er zijn enkele zeer goede jonge onderzoeksjournalisten opgestaan. Maar ik mis toch legendarische pennen als Frank De Moor, Walter De Bock en René Haquin, die nieuws *maakten*. Zij verbaasden je met de dingen die ze uitbrachten. Vandaag betekent journalistiek hoe langer hoe meer: slikken en herkauwen wat de politiek opdiend."

Hoe verklaar je dat?

(Diepe zucht) "Vooral door Steve Stevaert is een soort pseudo-camaraderie gegroeid tussen journalisten en politici. Zo van: *gij zijt mijne maat en dus bezorg ik u regelmatig een snoepje in de vorm van een primeur*. Om dat snoepje te blijven krijgen, mag je natuurlijk niet te kritisch zijn. Ik heb Stevaert eens gebeld toen ik bij *De Tijd* werkte, en direct was het van René hier en René daar. Terwijl ik hem nog nooit in

levende lijve had ontmoet. Ik wil als journalist door een politicus in louter professionele contacten niet te worden aangesproken als 'vriend'. Aan dat familiale gedoe heb ik een hekel. Ook in de magistratuur heb je dat. Sommige magistraten van het openbaar ministerie pampieren journalisten, die dan in ruil de perceptie creëren dat de openbare aanklager het evangelie schrijft. Terwijl hij toch ook maar één van de partijen is in een proces. Een flagrant voorbeeld was de verslaggeving over het bloedbad dat Nordine Amrani in 2011 aanrichtte op de kerstmarkt in Luik. Zijn lijk was nog niet koud of het parket had al een hele uitleg klaar, die zonder meer door de pers werd overgenomen. Amrani's stoppen waren doorgeslagen en meer dan dat was niet aan de hand. En oh ja, hij was een 'wapenverzamelaar'. Verzamelaar? Uit het arsenaal dat ze bij hem hadden gevonden, *y compris* wisselstukken, bleek veeleer dat hij een handelaar was. Hij was ook zagezegd niet gelovig, maar trok wel elke vrijdag in djellaba naar een salafistische moskee die berucht is om haar extremistische preken. Nergens las je dat het om een terreuraanslag ging, noch dat politieagenten waren betrokken bij die 'wapenverzameling'. Uit politieke correctheid werd dat verzwegen. Dat komt neer op liegen, en dat is laf."

Om aan onderzoeksjournalistiek te doen moet je toch wel echt gedreven zijn?

"Journalistiek is gedrevenheid. En nieuwsgierigheid. Je moet de

'Een wijze raad aan alle journalisten: neem een verzekering voor beroepsaansprakelijkheid.' (Foto MM)

wereld willen begrijpen en doorgronden. Niet zomaar pikken wat je opgedist krijgt. Zoiets leer je ook niet. Dat zit in je, en het wordt aangewakkerd door mensen die je nieuwe inzichten geven en je verbazen. Ik had les van onvergetelijke figuren, zoals Marc Eyskens. Maar de journalistieke microbe zelf kun je niet op scholen kweken.”

Is het zo slecht gesteld met de onderzoeksjournalistiek als wel eens wordt beweerd?

“Er zijn toch veel voorbeelden van desinformatie, politieke correctheid en gebrek aan onderzoek. Ik wil niet zeggen dat we een gezagsgetrouwe pers hebben, maar erg rebels is ze toch ook niet. Waar kan je lezen dat in de buurt van het station van Antwerpen vrij boeken worden verkocht waarin wordt opgeroepen om holebi's, ongelovigen en joden de keel over te snijden? Nergens, want het is politiek niet correct om dat te schrijven. Waar is de verontwaardiging? Stel dat ik morgen zou schrijven dat alle moslims moeten onthoofd worden, het kot zou te klein zijn.”

Een ophefmakend stuk schrijven betekent ook risico's nemen, dat heb jij aan den lijve ondervonden met je berichtgeving over de affaire-De Tandt, genoemd naar de voorzitter van de rechtbank van koophandel in Brussel.

“De *Tijd* had geschreven dat de federale gerechtelijke politie naar toenmalig Justitieminister De Clerck was gestapt met een dossier over De Tandt. Die politiemensen waren het strontbeu dat er geen stappen werden gezet tegen haar. Op zich is het al heel straf dat topmensen van de *federale* misdrijven van een magistraat aanbrenge-
gen. De Tandt is nu trouwens ook veroordeeld voor valsheid in geschrifte, en ze wordt door het parket-generaal nog vervolgd voor corruptie. Dat is niet mis voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel van Brussel – (*nadrukkelijk*) niet die van Veurne of Koekelare, hè. Ik heb toen getuigen opgezocht en al hun informatie grondig gedubbelcheckt. Dan nog schreef ik veel in de voorwaardelijke wijs. En oké, misschien had ik beter gezwegen over de invloed van haar *liaisons amoureuses* op vonnissen, maar toch was dat bijzonder relevant. Mijn oorspronkelijke bron formuleerde het zo: “De Tandt kent het verschil niet tussen een kamer in de rechtbank en een hotelkamer. Dat beïnvloedt haar vonnissen, en werkt mateloos op de zenuwen van advocaten.” Voor die berichtgeving ben ik veroordeeld tot 20.000 euro schadevergoeding. Wegens *smaad!*”

Was er geen klacht bij de Raad voor de Journalistiek?

“Dat hebben we aan de tegenpartij ook voorgesteld, maar De Tandt wilde niet. Misschien had ik zelf advies moeten vragen aan de Raad, ook al kreeg ik misschien niet helemaal gelijk. Maar dan had ik tenminste een faire kans gehad. Nu ben ik berecht door *peers* van *madame* De Tandt, allemaal zelf ook magistraten. Haar *copains*... Dat was vechten met ongelijke wapens. De Raad voor de Journalistiek was de enige plaats geweest waar ik had kunnen uitleggen waarom ik geloof kon hechten aan mijn bronnen. Uiteindelijk leek dat de belangrijkste bedoeling van mevrouw De Tandt: mijn bronnen achterhalen. Maar die kàn ik natuurlijk niet prijsgeven. Dat zijn ook niet de eerste beste lapzwansen die ik op café was tegengekomen, hè. Mijn hoofdredacteur, de uitgever en mijn advocaat kennen mijn bronnen; zij weten dat ik niet over een nacht ijs ben gegaan.”

Vroeger werden zo'n zaken makkelijker met een recht van antwoord afgewikkeld. Waarom wordt er zo vaak naar de rechtbank gestapt tegen journalisten, denk je?

“De pers is haar aureool van vierde macht aan het verliezen. De stap naar de rechtbank is dan ook rap gezet, rapper dan vroeger. Onlangs schakelde een Antwerpse diamantair een advocatenkantoor uit New York in tegen een Vlaamse krant! Denk je dat men op de redactie nog veel zin had om door te gaan met dat dossier? Ze procederen je dood. Pure intimidatie is het. Mijn stuk verscheen toen alle media het over de zaak-De Tandt hadden, en dus bracht ik haar niet in opspraak. Flikken hebben de kat de bel aangeboden, niet ik. Het arrest dat mij veroordeelt, verwijst naar artikel 10 van het Europees Verdrag, waarin staat dat persvrijheid heilig is, maar dat er beperkingen zijn wat betreft de magistratuur. Maar dat artikel is nooit omgezet in Belgische wetgeving, en dus hebben ze het algemene artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek eraan gekoppeld om mij te veroordelen voor het veroorzaken van schade door laster en eerroof. Het komt het erop neer dat ik niet alleen De Tandt zou beledigd hebben, maar dat ik via haar heel de magistratuur door het slijk zou hebben gehaald! Het is gewoon een afrekening met de pers.”

Aanvankelijk ben je in dit proces nog door je uitgever Think Media gesteund, maar later hebben ze je in de steek gelaten?

“Er was een duidelijke overeenkomst waarbij Think Media Magazines zich verbond om alle gerechtskosten ten laste te nemen. Dat was ook logisch. De Tandt tilde zwaar aan de titel op de cover: *‘De rechtbank van koehandel’*. Maar die kop had de eindredactie bedacht, niet ik. Aanvankelijk werden de uitgever persoonlijk, het bedrijf en ik gedagvaard, en Think Media heeft toen

‘Journalistiek is gedrevenheid. En nieuwsgierigheid. Zoiets leer je niet, dat zit in je.’

alle proceskosten betaald. Alle drie werden we door de huisadvocaat verdedigd. Het vonnis in eerste aanleg veroordeelde wel mij, maar de uitgever en het bedrijf gingen vrijuit. In hoger beroep bleef ik dus over als enige partij, maar goed, ook toen betaalde het bedrijf nog alle kosten. Na de veroordeling gaf men evenwel niet meer thuis. Met de rug tegen de muur heb ik dus zelf die schadevergoeding van 20.000 euro opgehoest. Dat geld vorder ik nu wel terug van mijn ex-werkgever, en de VVJ verleent me daarbij juridisch advies. De inzet is ook belangrijk. Wat ik heb meegemaakt kan beter niemand anders overkomen. Als ik een goeie raad mag geven: vertrouw werkgevers niet op hun woord, neem een verzekering beroepsaansprakelijkheid en laat je door een eigen advocaat verdedigen. Helaas had ik mijn eigen polis niet tijdig verlengd. Bovendien zat ik wat klem: door de gerechtskosten te betalen ging mijn werkgever een moreel engagement aan. Ik kon daar moeilijk tegen protesteren zonder ondankbaar en deloyaal te lijken.”

Had je je gelijk niet in Cassatie kunnen halen?

“Misschien wel, maar voor een cassatieprocedure moet ik eerst een gespecialiseerde advocaat om een advies te vragen, en dat alleen al kost 3000 euro. Trouwens, wat dan? Daarna ook nog het Europees Hof voor de Rechten van de Mens? Om ergens in de verre toekomst het grote gelijk te halen? Moet ik Don Quichot spelen? Wat voor bullshit is dat: 20 000 euro schadevergoeding omdat ik goede naam en eer zou hebben geschonden van een *veroordeelde magistraat!* Een tegenpartij met geld procedeert je te pletter. Wat mag je eigenlijk nog schrijven? Hoe ver reikt je rechtsbescherming, als je ziet hoe Mediahuis alle verantwoordelijkheid voor fouten doorschuift naar zijn freelancers? En ook: heeft het allemaal nog zin? Wat je uitspit veroorzaakt zelden een rimpel in de politiek. Dat is nog het ergerlijkste.”

Raad voor de Journalistiek

Beslissing over de klacht van mevrouw Rita Wuyts tegen de heer Erik Verbeek, journalist

Met een brief van 26 augustus 2008, met bijlagen, dient mevrouw Rita Wuyts klacht in tegen journalist Erik Verbeek. Op 4 september 2008 heeft de ombudsman van de Raad voor de Journalistiek aan Wuyts gevraagd om de bijkomende stukken, waarnaar in haar klacht verwezen wordt, te bezorgen en heeft hij deze vervolgens samen met een kopie van de klachtbrief op 18 september 2008 verstuurd naar Verbeek.

Op 14 oktober 2008 hebben Verbeek en Morse Press VOF een brief gericht naar de Raad voor de Journalistiek met de uiteenzetting van hun standpunt. Met een brief van 7 januari 2009, met bijlagen, heeft advocaat Kris Maes namens Wuyts een repliek bezorgd. Een kopie van deze brief met bijlagen is door de ombudsman aan Verbeek doorgemailed op 8 januari 2009. Met een brief van 2 maart 2009 zijn beide partijen opgeroepen voor een hoorzitting, die vastgesteld was op 9 april 2009. Met een brief van 7 april 2009 heeft advocaat Eline Tritsmans namens Verbeek een uitstel gevraagd van de hoorzitting. Daarop is een nieuwe datum bepaald op 2 juni 2009.

Bij brief van 27 mei 2009 heeft dezelfde advocaat de niet-ontvankelijkheid van de klacht en de onbevoegdheid van de Raad voor de Journalistiek opgeworpen.

Op de hoorzitting van 2 juni 2009 is mevrouw Rita Wuyts in persoon verschenen, bijgestaan door de heer P. Bruynseels. Ook journalist Verbeek verscheen in persoon, bijgestaan door advocaat Tritsmans en door mevrouw A. Van de Zande, zaakvoerder van Morse Press VOF. Advocaat Tritsmans heeft op de zitting nog een nota met argumenten overhandigd.

DE FEITEN

Verbeek is journalist en hoofdredacteur van de nieuwsbrief *Morsum Magnificat*, die uitgegeven wordt door Morse Press VOF en die zowel gedrukt als online voor betalende abonnees verschijnt. Een aantal artikelen ervan zijn ook voor iedereen op de website te raadplegen. In mei 2008 neemt Wuyts contact op met Verbeek en ze vraagt hem een onderzoek te ondernemen naar een oplichting waarvan zij meent het slachtoffer te zijn. Verbeek gaat hierop in en hij neemt contact met de vermeende oplichtster en met een reeks mensen in de omgeving van Wuyts.

Ook Wuyts zelf wordt door Verbeek geregeld gebeld en gemaild. Het onderzoek van Verbeek richt zich vrij snel op de activiteiten van Wuyts zelf, die een hondenkennel heeft en jaarlijks enkele puppies verhandelt. In *Morsum Magnificat* verschijnt een hele reeks korte en langere stukken, vooral over Wuyts, die onder meer beschuldigd wordt van oplichting, van bedreigende taal en van sociale fraude.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klaagster betoogt dat Verbeek haar voortdurend lastig valt en haar op dreigende toon soms meerdere malen per dag opbelt en mailt. In *Morsum Magnificat* is in een jaar tijd een honderdtal artikelen verschenen, waarin zij wordt beschuldigd van fraude, oplichting en dierenmishandeling. Verbeek heeft hiervoor zelfs een klacht ingediend bij de RVA, maar het onderzoek

dat daarop is gevolgd heeft geen onregelmatigheden aan het licht gebracht.

Klaagster noemt de handelwijze van Verbeek een vorm van psychologische terreur en een ernstige schending van haar privacy. Verbeek heeft ook mensen in haar omgeving gecontacteerd, onder wie haar veearts, om van hen negatieve informatie over haar te verkrijgen.

Wuyts betwist formeel de aantijgingen en betoogt dat Verbeek hiervoor geen bewijzen heeft. Heel de berichtgeving is onjuist, eenzijdig en ze is enkel gebaseerd op laster en op roddels, waarbij haar standpunt nooit aan bod is kunnen komen.

Verbeek en zijn advocaat betogen vooreerst de niet-ontvankelijkheid van de klacht en vervolgens de materiële en de persoonlijke onbevoegdheid van de Raad voor de Journalistiek.

De klacht bevat niet de naam, het adres en de vermeldingen van artikel 17 van het werkingsreglement van de Raad voor de Journalistiek, en is evenmin ondertekend, noch gedagtekend.

Verbeek is geen erkend beroepsjournalist, is geen lid van de VVJ en is evenmin lid van de Vereniging van de Raad voor de Journalistiek. Volgens Verbeek kunnen enkel erkende beroepsjournalisten en leden van de VVJ gebonden zijn door het systeem van zelfregulering dat met de Raad voor de Journalistiek is ingesteld. Verbeek moet zich niet verantwoorden voor een orgaan dat niet bij wet is ingesteld en waarvan hij het onafhankelijk statuut in twijfel trekt. Het feit dat Morse Press, de uitgever van *Morsum Magnificat*, lid is van de UPP, en dat de UPP mee de Raad voor de Journalistiek heeft opgericht, verandert

hieraan niets, volgens Verbeek.

Tussen klaagster en hem lopen ook gerechtelijke procedures en de klachten van Wuyts hebben betrekking op juridische inbreuken, zoals laster en eeroof, belaging en schending van de privacy, en niet op beroepsethische regels. Overigens vraagt zij dat de Raad maatregelen tegen hem zou nemen waarvoor de Raad voor Journalistiek evenmin bevoegd is.

Verbeek is voorts van mening dat de Raad voor de Journalistiek niet onpartijdig en onbevooroordeeld kan oordelen. Bij beslissing van 19 juni 2008 heeft de Raad voor de Journalistiek een eerdere klacht tegen hem gegrond verklaard. Bovendien heeft de secretaris-generaal, na ontvangst van de klacht van Wuyts, aan Verbeek gevraagd om haar niet meer lastig te vallen en heeft hij aan klaagster de contactgegevens bezorgd van een stichting tegen stalking, waardoor hij blijkt heeft gegeven van een vooringenomen houding.

Indien de Raad voor de Journalistiek zich toch bevoegd zou verklaren, dan is Verbeek van oordeel dat de klacht ongegrond is. Nadat hij door Wuyts gecontacteerd werd, heeft hij een onderzoek gedaan naar de feiten, heeft hij talrijke bronnen geraadpleegd en is hij tot de vaststelling gekomen dat klaagster zelf zich schuldig gemaakt heeft aan oplichting en mishandeling van honden.

Klaagster heeft bovendien, bijgestaan door haar partner

Erik Verbeek

(Foto Danny Gys /PhotoNews)

Bruynseels, geregeld onder aliassen lasterlijke teksten geplaatst op diverse internetforums. Verbeeck heeft daarover verslag uitgebracht in *Morsum Magnificat*. Klaagster kan zich niet beroepen op een onrechtmatige inbreuk op haar privéleven, aangezien zij en haar partner zelf het vuur aanwakkerden door lasterlijke publicaties over Verbeeck te laten verschijnen. Verbeeck wijst er ook op dat hij als auteur van een column of opiniebijdrage een ruime vrijheid geniet om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit de door hem gepresenteerde feiten (Raad voor de Journalistiek, 9 december 2004). Hij is dan ook binnen de grenzen van de journalistieke vrijheid en de vrijheid van mening gebleven.

BESLISSING

1. Over de ontvankelijkheid van de klacht

De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat uit de originele klachtbrief de juiste identiteit van klaagster en het ogenblik waarop de klacht werd ingediend blijken, zodat de klacht ontvankelijk is.

2. Over de bevoegdheid van de Raad voor de Journalistiek

Volgens de preambule van het werkingsreglement van de Raad voor de Journalistiek wil de Raad '...het volledige gamma van de journalistieke activiteit bestrijken, zijnde elk handelen of nalaten in de diverse fasen van het journalistieke proces. Naast de onmiddellijk betrokken journalist(en) kan de Raad voor de Journalistiek ook diens redactionele hiërarchie of nog andere medewerkers van het betrokken mediabedrijf in de bemiddeling of beoordeling betrekken. Overigens gaat het daarbij om iedereen die journalistiek actief is, ongeacht het beroepsstatuut of sociaal statuut. De Raad voor de Journalistiek bestrijkt ook alle informatiemedia, ongeacht of het om gedrukte, audiovisuele, elektronische of andere media gaat, en ongeacht of het om algemene dan wel gespecialiseerde media gaat.'

Verbeeck stelt zich in al zijn contacten en publicaties systematisch voor als onderzoeksjournalist, en de publicatie *Morsum Magnificat* brengt periodiek informatie over maatschappelijke gebeurtenissen, zodat ze beantwoordt aan de omschrijving van journalistiek.

Het feit dat Verbeeck geen beroepsjournalist is en dat hij geen lid is van de journalistenvereniging VVJ, is daarbij irrelevant, zoals het evenmin zonder belang is dat de Raad voor de Journalistiek niet bij wet is opgericht. Overigens kan worden opgemerkt dat *Morsum Magnificat* wel aangesloten is bij de UPP en dat Verbeeck zelf aangeeft lid te zijn van de journalistenvereniging VJPP, twee organisaties die de VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek mee hebben opgericht. Verbeeck voert aan dat hij ondertussen ontslag heeft genomen uit de VJPP, maar dat ontslag dateert van na de indiening van de klacht tegen hem. Ook indien de feiten waarvan sprake in de klacht een juridische inbreuk zouden uitmaken, kan de Raad voor de Journalistiek die feiten beoordelen in zover ze een inbreuk uitmaken op de journalistieke beroepsethiek.

De Raad voor de Journalistiek is dus bevoegd.

3. Over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid

3.1 Het feit dat de Raad voor de Journalistiek een eerdere klacht

tegen Verbeeck gegrond heeft verklaard, belet niet dat hij zich in alle onafhankelijkheid en onpartijdigheid kan uitspreken over een nieuwe klacht betreffende andere feiten.

3.2. Het feit dat de secretaris-generaal van de Raad voor de Journalistiek onmiddellijk na de indiening van de klacht, in zijn hoedanigheid van ombudsman, aan klaagster inlichtingen bezorgd heeft over het bestaan van een stichting tegen stalking, en dat hij aan Verbeeck gevraagd heeft om klaagster, gelet op haar zwangere toestand, niet meer lastig te vallen, belet de Raad voor de Journalistiek niet om zich in alle onpartijdigheid en onafhankelijkheid uit te spreken over de klacht. Het is de taak van de secretaris-generaal om in zijn hoedanigheid van ombudsman een bemiddelende rol te spelen. Het komt daarop tegen aan de Raad toe om zich uit te spreken over de klacht.

4. Over de grond van de klacht

Uit de ingediende stukken en het verloop van de feiten blijkt duidelijk dat Verbeeck zich, kort nadat hij door klaagster werd gecontacteerd in verband met een vermeende oplichting, tegen haar is gaan keren en dat hij haar systematisch in een reeks artikelen en korte bijdragen in *Morsum Magnificat* heeft aangevallen. De talrijke bijdragen kunnen moeilijk anders worden beschouwd dan als een systematische campagne met persoonlijke aanvallen en beschuldigingen, waarbij klaagster persoonlijk wordt aangevallen en onder meer beschuldigd wordt van ernstige feiten, zoals diefstal, oplichting, sociale fraude en dierenmishandeling. Hoewel de Raad voor de Journalistiek zich niet kan uitspreken over het waarheidsgehalte van elk van die beschuldigingen, is het duidelijk dat zij eenzijdig zijn geuit zonder enige kans tot wederwoord. De eigen houding van klaagster doet hier niet ter zake.

De talrijke opdringerige contacten, zowel telefonisch als per mail, die Verbeeck heeft gehad met klaagster zelf en met mensen in haar omgeving, komen bovendien neer op een ernstige schending van de privacy van klaagster.

Verbeeck beroept zich ten onrechte op de grote vrijheid die hij zou genieten als auteur van een column of opiniebijdrage. De bijdragen die werden gepubliceerd in *Morsum Magnificat* betreffen immers geen columns of opiniebijdragen, maar dienen zich aan als feitelijke berichtgeving.

De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat Erik Verbeeck de volgende beroepsethische inbreuken op de Code van Journalistieke beginselen heeft begaan:

artikel 2: de feiten moeten onpartijdig verzameld en weergegeven worden;

artikel 3: het onderscheid tussen de weergave van de feiten en de commentaren moet duidelijk merkbaar zijn;

artikel 5: de uitgevers, de hoofdredacteuren en de journalisten moeten de individuele waardigheid en privacy respecteren; zij moeten iedere ongeoorloofde inmenging in persoonlijke pijn en smart vermijden, tenzij overwegingen in verband met de persvrijheid dit noodzakelijk maken. Deze uitzondering is hier niet van toepassing.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is gegrond.

Brussel, 9 juli 2009

De publicatie van deze uitspraak had heel wat voeten in de aarde. Erik Verbeeck trok zelfs naar het hof van beroep van Brussel om de bekendmaking te beletten, maar de rechters weigerden in te gaan op deze censuur. Zie pagina 11.

Beslissing over de klacht van uitgeverij EPO tegen *P-magazine* en Nick De Leu

Met een mail van 28 april 2014 dient de heer Thomas Blommaert namens uitgeverij EPO een klacht in tegen *P-magazine* en journalist Nick De Leu. Aanleiding is een artikel in *P-magazine* van 22 april 2014 onder de titel *'Liesbeth Homans is de kwaadste nog niet'*.

(...)

DE FEITEN

Journalist Nick De Leu interviewt in het artikel in *P-magazine* N-VA politica en (toenmalig) Antwerps schepen Liesbeth Homans. Het interview verwijst geregeld en uitgebreid naar het boek *'Thatcher aan de Schelde'* van auteur Jan Vranken, uitgegeven door EPO. EPO bezorgde onder embargo een manuscript van het boek aan journalisten van verschillende media, onder wie Nick De Leu.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager zegt dat *P-magazine* de afspraken over een embargo met betrekking tot het boek *'Thatcher aan de Schelde'* niet heeft nageleefd. EPO hanteerde voor alle media dezelfde datum voor publicatie. Op zijn vraag bezorgde EPO het manuscript in PDF-formaat aan journalist Nick De Leu twee weken voor het verstrijken van het embargo, zodat Nick De Leu zijn artikel zou kunnen voorbereiden. Toen bleek dat *P-magazine* het interview met Liesbeth Homans voor het verstrijken van de vooropgestelde datum zou publiceren, vroeg EPO via telefoon en mail 'met klem' om het embargo te respecteren en het interview niet op te hangen aan het boek van Jan Vranken. De uitgeverij zei dat één of twee vragen over het boek wel zouden kunnen, maar stelde niet te kunnen aanvaarden dat het interview 'voor een niet onbelangrijk deel zou worden opgebouwd rond het boek van Jan Vranken', gezien de gemaakte afspraken.

P-magazine stelt dat het artikel weliswaar een aantal keren verwijst naar het boek, maar dat het er niet uit citeert. Verder stelt *P-magazine* dat het vergaren en verspreiden van informatie vrij is en dat een embargo enkel nageleefd dient te worden als het door beide partijen uitdrukkelijk onderschreven is. Dat was volgens *P-magazine* niet het geval. Volgens het magazine werd het embargo eenzijdig opgelegd door uitgeverij EPO, en was ook de voorwaarde om slechts bij één of twee vragen te verwijzen naar het boek een eenzijdige voorwaarde. Ten slotte zegt *P-magazine* dat Liesbeth Homans het manuscript al kende en gelezen had zonder dat journalist Nick De Leu het haar had gegeven.

BESLISSING

Uit de mailcorrespondentie tussen uitgeverij EPO en *P-magazine* blijkt volgens de Raad duidelijk dat beide partijen afspraken maakten over een embargo en dat EPO het manuscript van het boek aan de journalist van *P-magazine* heeft gegeven op basis van die afspraken. Uit het gepubliceerde artikel blijkt dat *P-magazine* die afspraken niet heeft nageleefd, terwijl het gevraagde embargo voldeed aan de elementen zoals omschreven in de richtlijn bij artikel 21 van de code: *'Berichtgeving kan het voorwerp uitmaken van een embargo. Wanneer een dergelijke afspraak wordt gemaakt, wordt ze door de journalist nageleefd. Embargo's zullen enkel worden gehonoreerd indien ze behoorlijk zijn aangevraagd, inhoudelijk precies zijn omschreven, overtuigend en uitdrukkelijk gemotiveerd zijn, gelden voor alle media en in de tijd beperkt zijn.'*

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is gegrond.

Brussel, 13 november 2014

Beslissing over de klacht van Tijs Ruyschaert tegen *Het Nieuwsblad* en Leo Brouwers

Met een mail van 19 mei 2014 dient de heer Tijs Ruyschaert een klacht in tegen *Het Nieuwsblad* en journalist Leo Brouwers. Aanleiding is een artikel in *Het Nieuwsblad* van 19 mei 2014 onder de titel *'Op consultatie in een stukje Kempens erfgoed'*.

(...)

DE FEITEN

Journalist Tijs Ruyschaert schrijft een artikel in het artsblad *Medi-Sfeer* over een oude beschermde hoeve in Westerlo, die is gerenoveerd en omgebouwd tot dokterspraktijk. Een week later schrijft journalist Leo Brouwers een gelijkaardig artikel in *Het Nieuwsblad*.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager neemt het niet dat het artikel in *Het Nieuwsblad* veel informatie en een aantal passages nagenoeg ongewijzigd en zonder bronvermelding overneemt uit zijn artikel in *Medi-Sfeer*. Volgens klager is bijna het volledige artikel gekopieerd. Klager baseerde zijn artikel in *Medi-Sfeer* op een interview met de eigenaar van de gerenoveerde hoeve.

Journalist Leo Brouwers bevestigt dat hij het artikel in *Medi-Sfeer* gebruikt heeft als basis voor zijn artikel in *Het Nieuwsblad*.

Hij deed dat op vraag van de eigenaar van de hoeve, nadat hij een rondleiding had gekregen en de eigenaar van de hoeve had geïnterviewd. Leo Brouwers zegt dat hij aanvankelijk *Medi-Sfeer* als bron vermeld had, maar dat die verwijzing is weggelaten omdat het artikel voor *Het Nieuwsblad* te lang was.

Het Nieuwsblad geeft toe dat het artikel zo goed als letterlijk is overgenomen uit *Medi-Sfeer* en dat er sprake is van plagiaat. De krant keurt dit af en stelt dat plagiaat ingaat tegen de eigen richtlijnen. Anderzijds stelt *Het Nieuwsblad* dat het plagiaat gebeurde buiten zijn weten om.

BESLISSING

Een vergelijking van het artikel in *Het Nieuwsblad* met het artikel in *Medi-Sfeer* maakt duidelijk dat grote delen van het artikel bijna letterlijk zijn overgenomen. *Medi-Sfeer* wordt nergens als bron vermeld. Artikel 18 van de code bepaalt: *'De journalist pleegt geen plagiaat'*.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is gegrond.

Brussel, 13 november 2014

Beslissing over de klacht van Leon Van Reybrouck tegen David Van Reybrouck en Acht

Met een brief van 6 februari 2013 dient de heer Leon Van Reybrouck een klacht in tegen David Van Reybrouck en tv-zender Acht (NV Bites Europe). Aanleiding is een reportage op Acht van 9 januari 2013 onder de titel 'Het België van David Van Reybrouck'.

(...)

DE FEITEN

Auteur David Van Reybrouck treedt op in een reportagereeks die is uitgezonden op Acht en die is gemaakt door de Nederlandse VPRO. De reeks onder de titel 'Het België van ...' bestaat uit vijf reportages met respectievelijk David Van Reybrouck, Annelies Verbeke, Daan Stuyven, Christophe Deborsu en Laurence Vielle als gids. De aflevering met David Van Reybrouck bevat een gesprek van Van Reybrouck met zijn oom Kamiel Van Reybrouck over de rol van Alfons Van Reybrouck tijdens de Tweede Wereldoorlog. Alfons Van Reybrouck is de vader van Kamiel en de grootvader van David. Tijdens het gesprek wordt gezegd dat Alfons Van Reybrouck nooit gestraft is. In een commentaar na het gesprek noemt David Van Reybrouck zijn grootvader 'een kleine garnaal uit de Vlaamse beweging die niet goed wist wat je met de Duitse bezetter moest gaan doen'.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager Leon Van Reybrouck is een andere zoon van Alfons Van Reybrouck en oom van David Van Reybrouck. Hij vindt dat de reportage de indruk wekt dat zijn vader zich schuldig heeft gemaakt aan collaboratie, door hem 'een kleine garnaal' te noemen en te zeggen dat hij 'nooit gestraft' is. Klager zegt dat de woordkeuze 'kleine garnaal' verwijst naar crimineel gedrag, terwijl zijn vader na de oorlog formeel buiten vervolging is gesteld. De reportage had die buitenvervolginstelling expliciet moeten vermelden.

David Van Reybrouck betwist de ontvankelijkheid van de klacht aangezien hij niet de journalist of maker is van de reportage, maar optrad als gast. De makers zijn twee Nederlandse journalisten. Desgevallend moeten klager en de Raad voor de Journalistiek hen aanspreken over de klacht.

Acht betwist de ontvankelijkheid van de klacht omdat de reportage gemaakt is door de VPRO. Acht heeft de reportagereeks enkel uitgezonden en niet zelf geproduceerd.

Over de grond van de zaak zegt David Van Reybrouck dat de woordkeuze 'nooit gestraft' een juridisch en journalistiek correcte omschrijving is voor de buitenvervolginstelling van zijn grootvader. Hij ontkent ook dat zijn grootvader in de reportage wordt beschuldigd van collaboratie. Zo verwijst de passage over de 'kleine garnaal' volgens David Van Reybrouck in de eerste plaats naar de Vlaamse beweging, en belicht de reportage ook de dilemma's en de vruchten van de Vlaamse beweging.

BESLISSING

Over de ontvankelijkheid van de klacht

David Van Reybrouck treedt in de reportage op als gast en niet als reportagemaker of journalist. De reportage is gemaakt door twee Nederlandse journalisten. Daarom is de klacht ten aanzien van David Van Reybrouck onontvankelijk.

Acht heeft de reportage uitgezonden en is als dusdanig mee verantwoordelijk voor de uitzending. Het feit dat de reportage gemaakt is door een andere tv-zender, ontheft Acht niet van zijn verantwoordelijkheid. Daarom is de klacht ten aanzien van Acht ontvankelijk.

Over de gegrondheid van de klacht

Het onderdeel van de reportage over de rol van Alfons Van Reybrouck tijdens de Tweede Wereldoorlog, met het gesprek tussen David Van Reybrouck en Kamiel Van Reybrouck en het daarop volgend commentaar van David Van Reybrouck, geeft een evenwichtig en genuanceerd beeld van de rol van Alfons Van Reybrouck tijdens de Tweede Wereldoorlog, en bevat tegen hem geen onjuiste of lasterlijke beweringen.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

de klacht is onontvankelijk ten aanzien van David Van Reybrouck de klacht is ontvankelijk ten aanzien van Acht de klacht is ongegrond

Brussel, 13 november 2014

MEDIA

café

Mediacafé | Journalist, behoed ons voor de expertocratie!

De burger informeren over een steeds complexere wereld

DO 11 december 2014 - 19:30 > 21:00
Zebrastraat | Zebrastraat 32, 9000 Gent

Het kernenergievraagstuk, het Europese besluitvormingsproces, de Lange Wapper – voorbeelden van dossiers die maatschappelijk zeer relevant, maar ook bijzonder ingewikkeld zijn. Een groeiend aantal burgers ziet door de bomen het bos niet meer en voelt zich niet meer in staat deel te nemen aan het maatschappelijk debat. Onderschatten de media met hun almaar kortere, vereenvoudigde verslaggeving het intellect van de burger? Heeft de journalistiek zich voldoende aangepast aan een meer complexe maatschappij? Hoe kan de journalist zijn rol daarin blijven spelen?

Met **Maxie Eckert** (*De Standaard*), **Dirk Draulans** (bioloog, *Knack*-journalist, schrijver) en **Tamar de Waal** (UvA, freelance journalist).

Gratis, reserveren aanbevolen:
www.deburen.eu of +32(0)2 212 19 30

Organisatie: deBuren, Fonds Pascal Decroos, VVOJ en Zebrastraat. Met de steun van de VVJ.

Televisiereporters zijn nog geen filmsterren

Freddy Sartor
Filmmagie

Drie recente bioscoopfilms schetsen een verontrustend beeld van de moderne massamedia. In de Amerikaanse films *Gone Girl* en *Nightcrawler*, en ook in het Belgische *Image*, worden met name televisieverslaggeving en sensatiejournalistiek zwaar op de korrel genomen. Toeval?

In *Gone Girl*, van David Fincher, gaat het over de verdwijning van Amy Dunne, een schrijfster van jeugdboeken. Een dagelijkse talkshow, van een zekere Sharon Schieber, speelt een heel bepalende rol in het verhaal. Totaal niet gehinderd door enige terughoudendheid, maakt zij al snel het proces van Amy's echtgenoot, toevallig zelf een werkloze fashion journalist. Schieber veroordeelt de man vrij direct als moordenaar, lang zelfs vooraleer de politie hem als verdachte gaat beschouwen. Zo bepaalt sterreporter Schieber via haar show hoe het publiek de verdwijning moet bekijken. De volledige sensatiepers zit haar daarbij op de hielen. Gelukkig voor haar neemt de zaak allerlei wendingen, waardoor ze haar kijkers maandenlang aan het scherm kan vastpinnen. Goed voor de kijkcijfers.

Aan de andere kant staat een topadvocaat, die door de echtgenoot in de arm is genomen. Hij werpt zich op als een volleerde mediatrainer, die zijn cliënt in de rol dwingt van iemand die oprecht spijt heeft – met name dan over het feit dat hij er een minnares op nahield. Zo is *Gone Girl* behalve een thriller over een verdwijningszaak, een film over manipuleren, perceptie, het creëren van een imago, en dat in de overtreffende trap. Met de waarheid als grote slachtoffer.

Ook *Nightcrawler*, het regiedebuut van scenarioschrijver Dan Gilroy, gaat over insceneren en manipuleren. Deze keer wil een kleine tv-zender met plaatselijk nieuws over verkeersongevallen, geweld en overvallen zijn dalende kijkcijfers opkrikken. Het motto van de nieuwsredactrice is *If it bleeds, it leads*. Of: de kijker wil bloed zien.

Dat werkt bij Lou Bloom (Jake Gyllenhaal) als een rode lap op een stier. Bloom, twaalf stielen en dertien ongelukken, ziet toevallig hoe een cameraman beelden schiet van een pas gebeurd ongeval en zich daarmee naar een tv-station rept. Ook hij koopt zich een goedkope camera, en een scanner om

de politie mee af te luisteren. Vrij snel ontpopt Bloom zich tot selfmade burgerjournalist. Met de journalistieke deontologie neemt hij het niet zo nauw, maar hij weet zich gesteund door de nieuwsredactrice. Uiteindelijk maakt hij zich zelfs onmisbaar. Bloom gaat dan ook zwaar over de schreef. Hij deinst er zelfs niet voor terug om beelden van een roofoverval, waarop de overvallers zijn te zien, voor de politie achter te houden. Zo lukt hij er ook in om een bloedig vervolg aan die reportage te insceneren. Journalistiek of misdaadficte?

En dan is er de Belgische film *Image*, van het Marokkaanse regisseursduo Adil 'de Slimste Mens' El Arbi & Billal Fallah. Daarin raakt een jonge tv-journaliste stevig in de ban van haar onderwerp, het leven in achtergestelde Brusselse wijken. Boven haar staat een sterpresenterator op zijn retour. "Wij brengen het nieuws niet, wij zijn het nieuws", is een van zijn holle kreten. Die man heeft dan weer een manipuleerbare chef boven zich, die enkel oog heeft voor de (dalende) kijkcijfers.

Image, de titel van de film, slaat zowel op perceptie als op reputatie. Een Marokkaanse crimineel uit Molenbeek wil terug op het rechte pad. Wanneer hij de journaliste ontmoet, wordt zij verliefd op hem. Van haar bazen mag het meisje wat langer aan onderzoeksjournalistiek doen, wat in casu neerkomt op een diepte-interview met wat sfeerbeelden. Maar de reportage wordt in de nacht voor de uitzending door haar directe chef helemaal herwerkt tot een staaltje sensatiejournalistiek. Daarop neemt het meisje het recht in eigen hand...

Drie keer dus krijgen de massamedia – en vooral televisie – het hard te verduren in de bioscoop dezer dagen. Buigen ze dan toch te makkelijk voor kijkcijfers en reclame?

In 'Image' gaat een nieuwschef aan de haal met de reportage van een jonge tv-journaliste.

Goedkoop compact werkpaardje

Asus was een van de eerste die een werkbare oplossing vond voor de combinatie van een tablet en een mini-laptop. Deze toestellen hebben een aanraakgevoelig scherm dat je los van het toetsenbord kan gebruiken. De **Transformer Book T100 TAM** bouwt verder op een ondertussen beproefd concept. De nieuwe versie biedt zeker genoeg kracht om doorsnee computertaken onder Windows 8.1 vlot uit te voeren. Er is een tekstverwerker, e-mail, en een browser met mogelijk veel vensters open. Daarnaast nog enkele andere toepassingen open laten staan vormt evenmin probleem. Zelfs met een licht programma foto's bewerken lukt vrij vlot.

Het 10,1 inch scherm biedt natuurlijk niet veel schermruimte, maar is toch voldoende om teksten te kunnen schrijven en op internet te surfen. Rond het scherm zit een vrij brede rand, dus eigenlijk had men het scherm nog wat groter kunnen maken.

Het toetsenbord is uiteraard ook vrij compact. De toetsen zijn klein en vrij hoekig, zodat het wel even wennen is om er mee te werken. Het touchpad is ook klein, maar dit doet het vrij goed.

Als je het toetsenbord niet nodig hebt, is het handig het scherm er van los te koppelen. Als pure tablet blijft het toestel aan de zware kant, maar is het nog altijd goed hanteerbaar. Jammer aan dit concept is dat het beeldscherm niet erg ver naar achter bewogen kan worden als het aan het toetsenbord hangt, en dat het geheel zo ook wat 'topzwaar' is.

Wel goed is dan weer de gecombineerde batterijkracht: als je niet te gek doet, houdt het toestel het tot 11 uur uit zonder herladen.

Ten slotte is de prijs ook erg vriendelijk: de goedkoopste versie kost 349 euro.

www.asus.com

Philips blijft compacte recorders maken

Met een beetje smartphone en een goede app kun je tegenwoordig vrij deftige opnames maken van gesprekken en dies meer. Met sommige tablet apps kun je zelfs je notities synchroniseren met een opname. Je kan je dus afvragen of een apart opnametoestel nog zin heeft.

Toch brengt **Philips** een nieuwe serie toestellen in de DVT-reeks uit. Er zijn maar liefst zes toestellen, die qua prijs variëren tussen de 70 en 200 euro. We konden de subtopper **DVT6500** testen, die 179,99 euro moet kosten. Dankzij drie microfoons kan hij goede opnames maken in omgevingen waar stemmen uit verschillende richtingen komen. Er is wel één hoofdmicrofoon vooraan, dus je kunt hem ook vrij gericht laten opnemen. De drie microfoons helpen ook om een muziekoftreden in stereo op te nemen, al is dit uiteraard geen professionele captatie.

Zeer handig aan dit toestel is de bijgeleverde afstandsbediening, waarmee je een opname kunt starten, pauzeren of stoppen. Op zich erg nuttig, alleen jammer dat je op de afstandsbediening niet kunt zien of de opname effectief bezig is of niet.

In iets moeilijker omstandigheden blijven deze toestelletjes zeker betere opnames maken dan een smartphone. Ook bij het uitwerken van een interview zijn de bedieningsknopjes echt wel handig om het afspelen te stoppen of snel voor- of achteruit te gaan.

www.dictation.philips.com/voice_recorders

Ultramobile scanner

Als je geregeld onderweg of op kantoor documenten of adreskaartjes bijvoorbeeld moet inscannen, is een heel compacte scanner een handige oplossing. De **Scansnap ix100** van **Fujitsu** is een van de meest compacte A4 scanners op de markt. Dit nieuwe model kan volledig zonder kabels scannen: het heeft een batterij, en kan via WiFi contact leggen met een computer of mobiel toestel. Eens het draadloos contact er is, kan je met gratis te downloaden software aan de slag.

Op computer biedt deze software redelijk veel mogelijkheden, terwijl de app versies voor Android en iOS veeleer de basisfuncties bieden. Je kan met de apps een bestand naar pdf of jpeg omvormen, en lokaal bewaren of doormailen.

Het scannen gaat erg snel: gewoon een blad een stukje in de scanner steken, en vanuit de software het scannen opstarten. Voor documenten, adreskaartjes en dies meer is de kwaliteit heel behoorlijk. Voor foto's moet je zeker geen drukkwaliteit verwachten.

Een handige extra is dat je met het toestel twee kleine documenten, zoals een visitekaartje of bonnetje, tegelijk kan scannen. Andere mogelijkheid: als je een groter document in twee keer moet scannen, kun je dit samenvoegen tot een enkele scan.

De prijs van 229 euro exclusief BTW is niet min. Maar voor wie veel moet scannen, bijvoorbeeld om een totaal digitale manier van werken te hebben, is dit apparaat zeker het investeren waard.

www.fujitsu.com/emea/products

Ouderen: can't live with or without them

Ouderen, en de zorg die we voor hen dragen, vormen een complexe puzzel. Vandaag zijn er vele vormen van zorg, in een oneindig aantal variaties. Thuis zolang het kan, het woonzorgcentrum wanneer het niet meer lukt.

In de woonzorgcentra staan heel wat mensen klaar om een zo warm mogelijke leefomgeving aan te bieden. Met de beperkte middelen die ze hebben, staan ze in voor een menselijke zorgverlening en trachten ze ouderen een zinvolle invulling van de dag te bieden.

Dat staat in contrast met het beeld van verzadigde luiers, te hoge facturen of te weinig personeel dat media vaak brengen. Wanpraktijken moeten uiteraard aan de kaak worden gesteld. Toch kleurt die berichtgeving het beeld van een hele sector, waardoor hard werkend zorgpersoneel zich niet gewaardeerd voelt en ouderen op den duur bang zijn om te verhuizen.

Via Zorgnet Vlaanderen kunnen woonzorgcentra zichzelf alvast een kritische spiegel voorhouden. Het kwaliteitssysteem van Zorgnet Vlaanderen laat hen toe hun werking te meten en verbeteren.

We hopen daarnaast dat journalisten en centra elkaar in de toekomst nog beter vinden en het gesprek aangaan. Zorgnet Vlaanderen wil alvast optreden als verbindingsfiguur.

Enkele tips and tricks voor berichtgeving over ouderen en woonzorgcentra...

- Dé oudere bestaat niet: er zijn verschillende leeftijdsgrenzen; er is de vergrijzing binnen de vergrijzing; de ene mens voelt zich oud op 60, sommige 90-plussers voelen zich nog in de fleur van hun leven. Net als in andere leeftijdsgroepen zien we een grote diversiteit in de interesses van ouderen. Ook woonzorgcentra trachten hiermee rekening te houden in hun aanbod van activiteiten. Stereotypen zijn dus uit den boze: niet alle ouderen houden van schlagers, bingo spelen of carnaval. Dergelijke clichés doen afbreuk aan de realiteit, beïnvloeden de manier waarop we naar ouderen kijken en kunnen zorgen voor pijnlijke situaties. Denk aan een betuttelende houding (verkleinwoordjes bijvoorbeeld) tegenover ouderen die zich fysiek en psychisch volkomen prima voelen.
- Een artikel kan inhoudelijk sterk bijdragen aan een correcte beeldvorming van ouderen, maar een slecht geplaatste illustratie kan hieraan meteen afbreuk doen. Het is een kunst de oudere niet overdreven positief (als een superheld op leeftijd), negatief (als een wegwijnend persona in een woonzorgcentrum) of karikuraal (steevast in carnavaloutfit) voor te stellen.
- Wantoestanden in de uitbating van en de zorg in woonzorgcentra moeten aan de kaak worden gesteld. Als het een uitzonderlijke situatie betreft, is het belangrijk ze ook zo te duiden en eventueel te flankeren door een illustratie van hoe het wél kan. Wanneer een algemeen probleem wordt aangekaart, zijn heel wat directies bereid toe te lichten waarom een probleem bestaat en wat ze eraan doen om het op te lossen.

Contact:

Zorgnet Vlaanderen
Catherine Zenner
(stafmedewerker pers & communicatie)
cz@zorgnetvlaanderen.be
0478/99 53 11

Nieuwe journalistiek begint in de garage

Frank Willemse

In deze onzekere tijden – nog onzekerder dan anders – heb je als traditionele journalist twee mogelijkheden. Of je perst, samen met de nog resterende fabrieksuitgevers, het klassieke mediamodel helemaal uit. Of je begint solo en online met nieuwe *back to basics*-journalistiek, en je bouwt zo een levend publiek op. De tweede optie geeft je als journalist alvast het gevoel weer relevant te zijn. Nu nog uitzoeken hoe je er geld mee kan verdienen.

Ik werk en schrijf intussen 21 jaar voor de populairste magazines en kranten van het land – en dus voor het miljoenenpubliek waar ze prat op gaan. Toch heb ik daar nooit zoveel zinnige reacties en relevante input gekregen van lezers en kijkers, als nu in die paar weken dat ik ‘de Fitsivist’ speel in Antwerpen. Ik noem mezelf ook wel ‘fietsactivist, uitgerust met een GoPro en een journalistiek oog’.

Ik heb zo’n actie-cameraatje – HD en quasi-professioneel, en dat voor amper 300 euro – op mijn fiets geschroefd. Ik film mijn ritten door de stad, monteer die, maak een flitsende trailer en plaats alles welgemikt op sociale media. ‘De kasieven van Antwerpen’ als avonturenfilm. Een tocht over de beruchte Turnhoutsebaan als blockbuster met Bart De Wever in de hoofdrol. Een rit vol obstakels langs zij tram 24 van De Lijn als een tragikomedie... Het zijn filmpjes en trailers zonder pretentie, gemaakt met de kunde van iemand die zit te prutsen in zijn garage, maar het er toch niet slecht van afbrengt dankzij steeds beter wordende hard- en software. En vooral, het werkt. Want die filmpjes lokken publiek naar mijn journalistieke verhalen over fietsersverkeer in Antwerpen. Die publiceer ik op medium.com, een gratis platform met genoeg tools om volgens de regels van het vak de lezer online te kunnen grijpen. Technisch kan een hond met een hoed op zo’n publicatie in elkaar steken, en het ziet er even goed, of zelfs beter uit dan wat je op de sites van de paar overblijvende fabrieksuitgevers terugvindt. Dat overigens allemaal zonder de investeringen die zij daarvoor doen.

Peanuts publiek

Voorlopig hou ik het bij wekelijkse observatie- en archiefjournalistiek. Bedoeling is wel om dat verder uit te bouwen en meer tot op het bot en op het scherp van de snee te gaan. Maar om dat te kunnen, heb ik een publiek nodig. Hoe groter dat publiek, hoe meer onze vragen wegen. Momenteel heb ik op maandbasis zo’n vijfduizend lezers. Soms zijn het er voor een filmpje meer, soms zijn het er ook minder. *Peanuts* in vergelijking met dat miljoenenpubliek van vroeger natuurlijk, maar het is nu eenmaal lokaal. En vooral: het zijn wel tastbare lezers

die reageren, inspireren en discussiëren. Hun aantal groeit bovendien gestaag en versnelt telkens ik een breder publiek aanboor via de klassieke media.

Er is dus een markt voor verkeersjournalistiek die meer doet dan accidenten en cijfers ophijsten. Niet dat mijn publiek me zou willen betalen voor mijn werk, of dat op korte termijn van plan is. En zo blijft de vraag wat ik hier als professional eigenlijk zit te doen? Een vakman die niet wordt betaald, is dat uiteindelijk geen hobbyist?

Fabriek versus garage

Ik ben nu al 21 jaar zo’n ‘garage-journalist’. Soms als werknemer, vaker als freelancer. Ik ben daar altijd deftig voor betaald geweest. Wat ook wel mag, want ik heb hard gewerkt en aantoonbaar geslaagde journalistieke projecten bedacht en uitgewerkt. Dit soort verkeersjournalistiek had ik evengoed aan mijn gebruikelijke uitgever kunnen verpatsen en daar op maat uitplooiën. Net zoals ik dat eerder heb gedaan met andere projecten. En ook nu zouden ze me hebben betaald. Maar wel krenteriger dan voorheen. En vooral met meer reserves en argwaan. Onzekerheid en wantrouwen heersen nu eenmaal in de fabrieken van de uitgevers, en dat rijmt slecht met garage-journalisten en hun kronkels.

Dan word ik liever mijn eigen uitgever. Zo zijn er nog. Ik hoorde van een collega die al zeven jaar geleden de tarieven en aanpak van de uitgevers beu was. Hij had een goed idee en heeft op zijn eentje een site opgestart die op een internationaal publiek mikt en honderdduizenden bezoekers telt per maand. Hij verdient er nog altijd niet veel meer mee dan wat hij indertijd als freelancer verdiende. Maar hij doet wel wat hij wil en is relevant voor een groot en levendig publiek. Toevallig de enige twee redenen waarom ik 21 jaar geleden journalist ben geworden.

Fitsivist Frank Willemse op (fiets)pad. Let op de camera. (foto Walter Saenen)

<https://medium.com/de-fitsivist>

Mens achter het nieuws

Saskia LAURENT (Belga):

'Tijd voor mezelf? Die vind ik in mijn job'

Jan Backx

Vlakbij het station van Mechelen gaat in de verte een zwaaiende arm omhoog. Een jonge, ranke vrouw parkeert haar fiets. Onze herkenningstruc is gelukt, dit moet Saskia Laurent van Belga zijn. Achter het zadel ontwaart ik een leeg kinderzitje. Deze ijverige nieuwsmanager is dus ook moeder – van drie, zo verneem ik later. Anderhalf uur later zit onze babbelerop en ijlt Saskia naar haar job in Brussel.

Ze komt van Dendermonde, waar ze in 1981 is geboren. "Mijn vader had een kaderfunctie bij KBC. En ook mijn moeder werkte daar, maar zij gaf op zeker moment haar job op om voor de drie kinderen te zorgen. Mijn meisjesdroom was ingenieur te worden, en daarom volgde ik Latijn-wiskunde. Maar ik las ook dolgraag en had iets met taal. Bovendien leefde de actualiteit in mijn ouderlijk nest. *Knack* en *Humo* waren binnen handbereik, en vanaf mijn achtste stimuleerde mijn vader me om de krant te lezen. Ik vind het nu nog altijd een beetje raar: mensen die géén krant lezen."

Saskia ging in Gent Germaanse studeren, Nederlands-Engels. Tegelijk beseftte ze goed dat voor een klasbord staan niets voor haar zou zijn. "Een extra jaartje Erasmushogeschool leverde me een master in de journalistiek op.

Ik liep stage bij de televisienieuwsdienst van de VRT. Mijn belangrijkste taak was er het journaal ondertitelen: op het knopje duwen als de ondertitels in beeld moesten komen."

Al snel kon ze bij Belga aan de slag. "Daar speelde een portie toeval", zegt ze. "Een medestudent van Erasmus had een studentenjob bij Belga. Op zeker moment zocht hij een vervanger, en hij polste mij. Of ik de agenda een poosje wou komen intikken. Puik, mooie ervaring. Kort nadien zat ik met een vriendin wat bij te kletsen in een café in Dendermonde. Jeetje, plots sirenes, zwaailichten, politie, een ambulance... Kop buiten gestoken en we beleefden vanop de eerste rij de gevolgen van een bloedige steekpartij. De journalistieke reflex zeker? Ik belde meteen naar de nieuwsmanager van Belga: weten jullie dat al? Dat was niet het geval, en zo mocht ik meteen in de touwen vliegen voor een eerste verslag. Kort nadien vroeg diezelfde chef of ik niet wou freelancen voor ons nationaal persagentschap. Natuurlijk was dat zo!"

Het was toen lente 2004. Saskia volgde de briefings van het Brusselse parket, maakte rechtbankverslagen, ging naar persconferenties. Enkele maanden later kwam er een vaca-

ture op de Belga-redactie. "En ik paste in het plaatje", zegt ze. "Tot dan was het allemaal zo anoniem verlopen: een onbekende belde een opdracht door, je stuurde een stuk door, ondertekend met een nummer. Nu zou ik écht van Belga mogen proeven. Op tweede kerstdag 2004 was mijn vuurdoop: de tsunami in Zuidoost-Azië. Heel wat collega's

hadden in die periode vakantie, waardoor ik de kans kreeg om dat dossier te volgen. Eerst zwoegde ik me uit de naad op het thuisfront. Hoeveel Belgen waren er omgekomen? Alle touroperators contacteren, de briefings van Buitenlandse Zaken volgen, verslag uitbrengen als er 's nachts op Melsbroek vliegtuigen vol slachtoffers toekwamen. Kort nadien zag ik de miserie ter plaatse, mee met een missie van toenmalig Defensie minister Flahaut. Ik zag hoe ons leger hielp, hoe de geteisterden leefden in de opvangkampen. Terug thuis wachtte me een enorm compliment. De hoofdredacteur duwde me de voorpagina van een Vlaamse krant onder de neus: heel mijn berichtgeving, doorgestuurd vanop mijn laptopje in Sri-Lanka, was woordelijk overgenomen."

Ze kreeg een vast contract. En ze werd een allrounder: perscon-

ferenties, media, economie, af en toe wat politiek en ook een brok vertaalwerk. "Lang niet alles boeit me daarom even sterk, maar op vrijwel alle terreinen kan ik mijn plan trekken."

Vijf jaar geleden werd ze nieuwsmanager bij Belga. "Ja, en ik doe het ongelooflijk graag. Ik mag aansturen, overleggen met correspondenten. De ochtendienst begint om 7 uur, en dan kan je het meest creatief zijn. Wat heeft de Belganachtploeg gedaan? Wat staat er in de kranten, wat vertelt de radio? Waar moeten we zeker oog voor hebben? Begin ik om 12 uur, dan gaat veel aandacht naar de agenda van 's anderendaags. Het ploegenstelsel laat me toe gezin en werk te combineren. Dat samen met de bijzonder gewaardeerde persoonlijke inzet van mijn man."

Twee dochtertjes heeft ze, van 5 en 2,5 jaar oud, en een zontje van vier maanden. Dat heeft net zijn intrede in de crèche gedaan, terwijl mama weer aan de slag is gegaan. Dat laat net nog een beetje ruimte voor de hobby's lezen en fotografie. "Maar eigenlijk is het simpel: tijd voor mezelf, die vind ik in mijn werk."

(foto Siska Gremmelprez /Belga)

Onder embargo

Voor de agenda's: de volgende **speed-date journalisten-woordvoerders**, georganiseerd door VVJ-Antwerpen, vindt plaats op 17 januari 2015. Plaats van afspraak: Campus Piva, Desquini 244 in de Koekestad.

VVJ-Antwerpen bereidt intussen ook weer andere, in het verleden fel gesmaakte activiteiten voor: een fototentoonstelling in maart 2015, een gezinsdag in april, een quiz in mei, en een voetbaltornooi in juni 2015.

De Morgen wordt voortaan geleid door **Lisbeth Imbo** (38) en **An Goovaerts** (37). Lisbeth kwam anderhalf jaar geleden over van de VRT en was al adjunct-hoofdredacteur. An verdiende haar sporen bij *Trends* en, sinds 2011, als chef nieuws van *DM*. Het duo versterkt het intussen niet onaanzienlijke contingent vrouwelijke hoofdredacteurs bij Vlaamse kranten.

Bij *Metro* is **Arnaud Dujardin** opgestapt als hoofdredacteur. Hij werkte 15 jaar voor de gratis krant, waarvan 9 als algemeen hoofdredacteur. Zijn functie wordt (voorlopig?) overgenomen door directeur-generaal **Monique Raaffels** – een vreemde shift toch. De adjunct-hoofdredacteurs **Hans Cardyn** (Nederlandstalige editie) en **Jérôme Rombaux** (Franstalige editie) blijven op de plaats.

Het is geen geheim dat de *Metro*-directie haar greep op de krant wil versterken. Zo zou de commerciële afdeling journalisten willen inschakelen voor **publireportages**. De redactie ligt dwars, en dat heeft nu ook Arnaud Dujardin moeten bekopen.

Franky Clemminck is niet langer redactie-afgevaardigde van *Gazet van Antwerpen*. In het kader van de fusieoperatie Mediahuis is hij naar de redactie van *Het Nieuwsblad-Sportwereld* verhuisd. Bij deze dank aan Franky voor zijn inzet als VVJ-délégué bij GvA de voorbije jaren.

Barend Leyts is, na 15 jaar journalistiek bij VTM, aan de slag gegaan als Nederlandstalige woordvoerder van federaal premier **Charles Michel** (MR). Leyts (43) begon zijn carrière bij de West-Vlaamse regionale zender Focus TV.

Hoe een dubbeltje rollen kan. Minder dan een maand voor zijn overstap verklaarde Barend Leyts nog letterlijk in *Dag Allemaal*: "Ik kreeg de voorbije jaren enkele serieuze aanbiedingen om politiek woordvoerder te worden. En ja, dat streelt de ijdelheid. Maar het antwoord blijft 'nee'. Ik vind mijn job als politiek verslaggever bij VTM veel te tof. En om woordvoerder te zijn, moet je echt fan zijn van de politicus in kwestie. Er is niemand waar ik voor val."

En nog een overstap: bij *L'Echo* is **Martine Maelschalck** niet langer de eerste commentaarschrijfster van dienst, nu ze communicatieverantwoordelijke is geworden van minister van Begroting **Hervé Jamar** (MR). Maelschalck was van 2006 tot 2013 hoofdredactrice van *L'Echo*. Eerder was ze al woordvoerster van **Hervé Hasquin** (MR), toen die minister-president van de Franse Gemeenschap was.

Leo De Bock is intussen directeur Communicatie en Informatie op het kabinet van **Kris Peeters** (CD&V), federaal vice-premier en minister van Werk, Economie en Consumenten.

Gelukkig komen af en toe ex-collega's ook weer tot dieper inzicht, en dan zetten ze de stap terug. **Klaus Van Isacker** bijvoorbeeld is niet langer communicatieverantwoordelijke van Club Brugge, en keert terug naar productiehuis Eyeworks. Daar zal hij zich onder meer inlaten met de organisatie van het *Gala van de Gouden Schoen*.

In Mortsel is **Leo Custers** overleden, 71 jaar oud. Hij werkte als journalist voor *Gazet van Antwerpen* en was hoofdredacteur van 't *Pallieterke*.

Nieuwssite **Apache** heeft bij investeerders 70.000 euro opgehaald, zo weet *De Tijd*. De site heeft nu 1.500 abonnees, twee keer zoveel als een jaar geleden. Dat is genoeg om voort te werken, maar te weinig om uit te breiden. Volgens oprichter **Georges Timmerman** en hoofdredacteur **Karl Van den Broeck** lopen er weliswaar nog altijd veelbelovende gesprekken met kandidaat-financiers.

De Persgroep en Roularta zijn niet langer geïnteresseerd in de overname van **Sanoma**. Maar volgens de Sanoma-directie is dat niet erg: er zijn nog andere kandidaten. "En zelfs als niemand wordt gevonden, gaan we gewoon door als Sanoma België."

Datzelfde Sanoma heeft intussen de **nep-contracten** van een veertigtal personeelsleden geregulariseerd. Onder hen ook enkele journalisten die er werkten als schijnzelfstandige of met een onrechtmatig interimcontract.

Zestien mensen krijgen een contract van onbepaalde duur, zes anderen een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur. De overigen krijgen een deftig interimcontract of freelancestatuut. Volgens de afspraak nemen alle geregulariseerden hun anciënniteit mee.

Ook bij **Mediahuis** wordt nagedacht over nieuwe arbeidsvoorwaarden, die dan voor alle werknemers van het voormalige Corelio en Concentra zouden gelden. Alvast één voorstel van de directie inzake loonpo-

litiek doet wenkbrauwen fronsen en knipperlichten aangaan: "Geen barema, wel een loonprogressiematrix in functie van functioneren, relatieve salarispositie en bedrijfsresultaat".

De regionale tv-zenders AVS en TV Oost gaan samensmelten tot één Oost-Vlaamse tv-omroep. "Zowel het dalende kijkersbereik als de zakkende reclame-inkomsten dwingen ons daartoe", aldus **Lucie De Zutter**, hoofdredactrice van AVS, in *De Morgen*.

Ook de andere regionale omroepen zijn (verdere) samenwerking niet ongenegen. Zegt **Ernest Bujok**, gedelegeerd bestuurder van TV Oost, TV Limburg en ATV: "Als de elf zenders elkaar ook effectief vinden, wacht de regionale televisie een mooie toekomst. We sturen nu samen elke dag zestig nieuwsploegen de baan op. Als die goed samenwerken, hebben we de grootste nieuwsredactie van het land."

Twee jonge mannen uit Houthalen zijn veroordeeld tot respectievelijk 6 maanden cel en 120 uur werkstraf voor het bedreigen van twee journalisten van TV Limburg. **Luc Moons** en **Thomas Vandenreyt** waren, een goed jaar geleden, op reportage getrokken naar de Houthalense wijk Meulenberg, nadat daar grootschalige rellen waren uitgebroken.

Twee twintigers intimideerden de reporters, joegen ze weg, achtervolgden ze, en bedreigden ze met een **neppistool**. Voor de rechtbank voerden de betichten aan dat alles maar voor de grap was, maar daar had de correctionele rechtbank van Hasselt geen oren naar.

Ook bij de **nationale betoging** van 6 november in Brussel zijn journalisten lastiggevallen, niet alleen door manifestanten maar ook door politiemensen. Twee fotojournalisten kregen van al te ijverige ordehandhavers klappen te verduren.

De VVJ heeft daarom de politie van **Antwerpen** met klem gevraagd om op de stakingsdag van 24 november de vrijheid van nieuwsgaring van beroepsjournalisten te respecteren. En hen desnoods te beschermen tegen het geweld van derden, als dat nodig zou zijn.

De **VVBJ (Vereniging van Beeldjournalisten)** riep in hetzelfde verband al haar leden expliciet op om bij komende manifestaties tegen het sociaal-economisch beleid van de regering-Michel I de officiële perskaart bij te hebben. VVBJ-voorzitter **Lieven Van Assche** drong bij alle persfotografen en cameralui ook aan op maximale solidariteit, wanneer een collega in moeilijkheden zou geraken.

**Je kunt pas iets veranderen
als je weet waar het fout loopt**

Fonds Pascal Decroos voor Bijzondere Journalistiek

WANT GOEDE JOURNALISTIEK IS ESSENTIEEL

fondspascaldecroos.org